

Ampo Cunea KAM TO IHTĒM XÀ Jarēn Xà

Ŷhŷ, pê Mojxe xwŷ pê Pahpäm jarkwa kôt, Ixaher catêjê japackre catê. Ne ajco me cumã Pahpäm jarkwa jarẽ, ne ahna ihhôc. Ne cute **Mam Ihkâhhôc Tûm** ita to xîc ne ihhôc. Mam ihkâhhôc ita pê **Ampo Cunea Kam To Ihtêm Xà Jô Kâhhôc** (Kam To Ihtêm Xà). Ne ihkâhhôc ita, Pahpäm te pjê kam mam ampo cunea ton na me pamã harẽ. Ne hanea ne Atâw me, mehkra to me pamã awjarẽ. Ne hanea ne Nowe me, mehkra te, Pahpäm te cô to ampo cunea jipej xà ata pê me amji pytâr na, me pamã to awjarẽ. Ne hanea ne Aprâw me, Ixac me, Jaco pê Ixaher me, mehkra to me pamã awjarẽ. Ne ihkâhhôc ita jicu xà kam ri, Canân jô pjê pîn, Ejit jô pjê wyr Ixaher catêjê pintuw na, me pamã harẽ.

Ŷhŷ, pê Aprâw jô caku atajê kam, ajteare mã pjê nôa kam me hûmre nôjapry te Jo ita ihkrî. Nari hõ kâhhôc japrî te Jo **Jô Kâhhôc** (Jo). Ne ite **Ampo Cunea Kam To Ihtêm Xà Jô Kâhhôc** cajpuw hõ kâhhôc nôr, Aprâw jarën xà cumam.

Ne pê hûmre ata impeaj to impej, ne ihytjy catyt kam Pahpäm kôt ipa, ne ampo cunea na Pahpäm cajpuaw. Mä me pahcurê xwŷn pê Xatanaj te Jo na Pahpäm wyr, cute to kên

prämte. Mä cute Jo capi prämte cumã hahkre. Mä cute to kêanre. Mä cute amji pupun to kêanre cakrô, nee cute Pahpäm na ihcakôc kên

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:1iiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:8

nare, ne ihtŷj ampo kên cunea mā awcanā, nenee cute Pahpām to amji mā ihhimpej jicu nare. Cwŷrjapê ri Pahpām te cute amji pupun xà kēanre ata jirô pê hacpŷa mā to impej.

*Pê Pahpām amcro te xêj kam ampo cunea to
Kam To Ihtēm Xà 1.1-31*

¹ Pê nee jūm Pahpām ton nare, ne nee jū caxuw amji ton nare, ne ramā pjê ton xwŷjre na ihkrī rohnŷtti mā. Pê mam Pahpām côjkwa me pjê me, ampo cunea to. Ne nee pê ampo to, ampo itajê ton nare. ² Pê pjê ata kam ampo hamreare, ne capry, ne kam awcapâtktuti, ne cô me pjê cormā ajcacwa tu. Pê Pahpām Carō Pejti ata, cô me pjê picacwŷr ata cwŷrpê, curia ajco apu ipa.

³ Mā Pahpām te hûjarēn to:

— Imā hâhcujro xà nō na prām! — hajŷr me ajkaam, mā amcro pyrentu. ⁴ Mā Pahpām te amcro ita pupun, mā cumā impeaj to impej, mā cute amcro me caxwa to ipicapôn. ⁵ Ne cute amcro mā haprŷ to: “Apẽ” hajŷr, ne awcapâtktô mā haprŷ to: “Caxwa” hajŷr. Hôhô, amcro cakônî ita na, pê hapên xà itajê kwŷ ton to hane.

Amcro pijakrut ata kam Pahpām jàpên xà

⁶ Ne amcro pijakrut jō iràrà na, pê Pahpām cô mā harkwa to:

— Amji to ajcapô, ne kŷj rûm côjkwa wŷr akwŷ api ne ahtwŷ, ne harâ mā pjê kam akwŷ ahtwŷ — hane. ⁷ Mā cô te amji to ipicapôn pyrentu, ne kŷj pê ita jâhhuc, ne harâ mā ita jâhhuc. ⁸ Mā Pahpām te kŷj rûm ita mā haprŷ

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:9iiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:17-18

to: "Côjkwa" hajŷr. Hõhõ, amcro pijakrut kam pê hâpêñ xà itajê kwŷ ton to hane.

Amcro incrê ata kam Pahpäm jàpêñ xà

⁹ Ne ahna amcro incrê jō iràrà na, pê Pahpäm pjê kam cô me amcrà mã harkwa to:

— Me amji to ajcapô, ne ita wŷr amcrà, ne ita wŷr cô — hane me ajkaam, mã cute amji to ipicapôn. ¹⁰ Mã cute amcrà mã haprŷ to: "Pjê" hajŷr. Ne cute cô te cuprõn ata mã haprŷ to: "Côxwa" hajŷr. Ne cute hõmpun, mã cumã impeaj to impej. ¹¹ Pê Pahpäm pjê mã harkwa to:

— Amji kam pîhhy me, pîhhô me, ahpŷanre na ajpën caxuw me hâprà hy cunea to — hane.

¹² Mã cute amji ton pyrentu, ne pjê kam apu hapôj. Ne ahpŷanre na ajpën caxuw kam ihhy, ne kam hô ne hapôj. Mã cute hõmpun, mã cumã impeaj to impej. ¹³ Hõ, ahna amcro incrê itajê kam, pê hâpêñ xà itajê kwŷ ton to hane.

Amcro te cwat ata kam Pahpäm jàpêñ xà

¹⁴⁻¹⁵ Ne ahna amcro te cwat jō iràrà na, pê Pahpäm côjkwa mã harkwa to:

— Amji kam gâhcujro xà nõ to, mär quê pjê cujro, ne caxwa me amcro to ajcapô, ne amcro me, putwry jō amcro me, caku jō putwry cahyt — hane. Mâ cute amji ton pyrentu ne ajêt. ¹⁶ Ne cute hâhcujro xà catia to ipijakrut ne ton. Pê amcro to ihhimpej catê ata ri ampeaj kam cati, ne caxwa to ihhimpej catê ata ri hapyre mã incrise. Ne hanea ne cute caxêre ton. ¹⁷⁻¹⁸ Ne ma côjkwa kam apu haxôr, cute pjê cujro, ne caxwa me apẽ to ihhimpej, ne amcro me awcapàtkô to ipicapôn

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:19iv KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:25

prāmte. Mā cute hōmpun, mā cumā impeaj to impej. ¹⁹ Hō, ahna amcro te cwat itajē kam, pē hāpēn xà itajē kwȳ ton to hane.

Amcro te xīc ata kam Pahpām jàpēn xà

²⁰ Ne ahna amcro te xīc jō iràrà na, pē Pahpām côxwa me cōjkwa mā harkwa to:

— Hā, ate amji kam ampo to me apijapar xà atajē to amji kam me hipu tu ne, cōjkwa kam prýjara tor xà me, cō kam ampo cunea prar xà atajē mea mā — hane. ²¹ Ne Pahpām te cō kam ampo te amji to ipijapar xà atajē cunea ton, côxwa kam ampo catia atajē mea mā, ahpȳanre na ajpēn caxuw, mā hāhtōa to hāhtō. Ne hanea ne, ajpēn caxuw prýjara cunea ton, ne hōmpun, mā cumā impeaj to impej. ²² Mā cute ihcunea caxuw carōt jōr ne cumā harkwa to:

— Me akra to me hāhtōa, ne ma cō kam me apicamēn to me mō, ne me cō to hipu tu ne. Ne kȳj pē cuwēnre tore to hāhtōa ne, ne ma me apicamēn to me mō — hajȳr. ²³ Hō, ahna amcro te xīc itajē kam, pē hāpēn xà itajē kwȳ to hane.

Amcro te xēj ata kam Pahpām jàpēn xà

²⁴ Ne ahna amcro te xēj jō iràrà na, pē Pahpām pjē mā harkwa to:

— Hā, pjē, amji kam ampo cunea capōnȳre te amji to ipijapar xà atajē to, ne pjē na ampo apu ipa atajē to, ne ampo prý jáprêhti atajē to, ahpȳanre na ajpēn caxuw — hane. Mā cute amji ton pyrentu. ²⁵ Ne Pahpām te ampo prýre jáprêhti itajē ton, ne ampo capōnȳre itajē ton, ne pjē kam ampo apu ipa itajē cunea ton, ahpȳanre

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:26vKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 1:31

na ajpēn caxuw. Ne cute hōmpun, mā cumā impeaj to impej.

Pê Pahpām me panquêtjē to

²⁶ Jirô pê mā ri Pahpām te ajpēn mā:

— Ita caxuw cu ha amji kōat me hūmre nō to, quē ha cupē me pahpyrāac, ne ihtyj amji kampa. Ne quē ha hanea ne côxwa kam tep me, côjkwa kam pryjara me, pjē kam ampo capônŷre atajē me, pryre jàprêhti atajē me, pjē kam ampo apu ipa itajē jamār to ipa, ne me to ihhimpej to ipa — hajŷr. ²⁷ Ne cute amji kōat jūm xūmre ata ton, ne cahāj ita ton. ²⁸ Ne cute me cumā harkwa to:

— Me akra to me hàhtōa to hàhtō to me mō, ne ma me apicamēn to me mō, ne pjē to me hipu to me mō, ne amji mā me hūtā ne me to ahimpej to me mō. Ne côxwa kam tep to me ahimpej, ne côjkwa kam cuwēnre to me ahimpej, ne ampo cunea pjē kam apu ipa atajē to me ahimpej.

²⁹ — Ne ate me gō to, me gâpàn xà caxuw, ite me amā ihhy cunea me, pīxō cunea ton, ate mehkur xà caxuw. ³⁰ Ne pryre me, pryjara me, pjē kam ampo ipa atajē me, por ampo cunea amji cajpē ne incaca atajē mā, ite ahtu me ahtetet cunea ton, cute ihkur xà caxuw — hajŷr. Hō, pê ampo itajē cunea ton to hane.

³¹ Ne cute ihcunea pupun, mā cumā impeaj to impej. Hō, ahna amcro te

xēj atajē kam, pê hâpēn xà atajē kwŷ ton to hane.

2

Pê Pahpām amcro te xet ata kam kôt Kam To Ihtēm Xà 2.1-25

¹ Pê Pahpām cōjkwa me, pjê me, cōxwa jipêj, ne kam ampo te amji to ipijapar xà atajê cunea to. ² Pahpām te amcro te xêj atajêa kam, cute hâpêñ xà itajê cunea jipêj. Cwýrjapê ri cute amcro te xet ton ita kam ri ihkôt xà, na ri nee kam hâpêñ xà nare. ³ Ne cute amcro kam ihkôt xà ata to ajteare mā, ne cute to impejti, kam ihkôt xà na. Ampo na? He cute amcro ata xwýjrea na ampo cunea jipêj, na quê ha cute xet ata kam cama kôt.

Pê Pahpām Atāw xwÿ pê me panquêtti to

⁴ Pê Pahhiti pê Pahpām cōjkwa me pjê to. Pê harêñ xà catia hane he: ⁵⁻⁶ Pê nee cormā kam ampo hipräj nare, ne nee kam ahkêt tetetti nō hamreare. Pê cormā Pahpām nee kam ta to iwrÿc nare, ne ahcakûm kam atâr ata pê ajco pjê inco. Ne hanea ne cormā pjê kam jûmjê jàpêñ xà caxuw me hamreare. ⁷ Mâ Pahpām te pjê te mehî ton ne pea hïjakre jakôr, mâ hïña na cute amji ton. Hö, pê mehî ton xà ita hane.

⁸ Mâ Pahhiti te pjê impejti japry te Etë ita kam hâhkre, pyt japôj xà rûm, ne kam pjê te mehî xûmre jïa mâ hikran, kam ihkrï xà caxuw. ⁹ Mâ Pahhiti pê Pahpām te Etë jõ pjê kam ampo pej pit kre. Mâ ahpÿanre na ajpën caxuw pïxô pâr pej pit japôj ne hipräj, ne ihkur xà caxuw ihcunea impeaj. Ne pjê ata jipôc ri Pahpām te pïxô pâr to ipijakrut ne ihkre, atajê ri ihkwÿ pê ajteare mā. Ne pyxit ne cupê mehtîr rohnÿtti mâ xà jõ pïxô.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 2:10viiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 2:18-20

Na quē ha jūm te pīxō ata nō krēr na, quē ha jū caxuw ihtyc nare, ne quēt ihtīr rohnȳtti mā. Ne ihnō ata pē ri ampo pej me, ampo kēn jahkre pej xà jō pīxō pàr. Na quē ha jūm te pīxō ata nō krēr na, quē ha ihcunea na amji jahkre pej ne ihkrā kre. ¹⁰ Ne pjē ata kam Pahpām te cô ton, mā ajpjē, cute pjē inco xà caxuw. Ne Etē jō pjē ata pīn pē cô ata cato, ne kaam ihcahkūm, ne cute amji to cwat ne ajpjē. ¹¹⁻¹⁴ Atajē ri ahpȳanre na haprȳ itajē te hajȳr he: Pixō jō cô me, Gijō jō cô me, Ticre jō cô me, Cōmpejti jō cô.

¹⁵⁻¹⁷ Mā Pahpām pē Pahhiti te pjē ata kam hūmre pē Atāw xwȳ ata mā hikran, kam ihkrī ne cute hamār, ne kam hāpēn xà caxuw. Ne cumā pīxō pàr pyxit ne ihcawpa ne cumā:

— Ca ha gapacta ne atȳj pīxō pàr itajē xō cunea ku, ne por ampo pej me, ampo kēn jahkre pej xà jō pīxō ata, ca ha nee ihnō krēr nare. Ampo na? Ca ha ate ihnō krēr na, ca ha ramā impejti xà jahkre pej, ne ihkēanre xà jahkre pej, ne hanea ne amcro ata kam atȳj atyc kam tē — hane.

¹⁸⁻²⁰ Ne pē ramā pjē ata kam ahpȳanre na ajpēn caxuw pjē kam pryre atajē to, ne kȳj pē ahpȳanre na pryrara ton pa. Ne ma ihcunea to mō, Atāw wȳr, ne cumā ihcunea jahkre, mār quē Atāw ahpȳanre na ihcunea mā haprȳ jōr pa. Mā cute amji mā ampo mā haprȳ jōr prāmti ata na, cute cumā hōr partu. Ne haprȳ ata na quē ha ipa rohnȳtti mā. Ne cute pryre capōnȳre mā haprȳ, ne ahkēt kam pryre atajē mā haprȳ, ne kȳj pē pryrara cunea mā haprȳ jōr partu.

Pē Pahpām cahāj pē me pahnā to

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 2:21viiiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 3:1

Ne ampo itajē cunea jipôc ri, Atāw te nee amji caxuw ampo pê ihnō ata mā cator nare. Jirô pê mā ri Pahpām pê Pahhiti te amji mā:

— Imā hūmre ita ahte apu ipa ita na to prām nare, na wa ha hīa na cumā catē nō to — hajyr.
²¹ Ne jū mā cute Atāw ton ne to hōtxwaa to hōtxwa, mā hōt mā ihyctu, ne ihyj nō ne gōr. Mā Pahpām te hiwryhhī nō caxàr, ne hacpÿa mā haxà to cumā ipijapyn. ²² Ne hiwryhhī ata to cumā cahāj ton, ne ma hÿrmā to mō, mā ramā ipimprar, mā cute cumā hōr.

²³ Mā Atāw te harkwa to:

— Taamā! Pahpām te ijiwryhhī kwȳ caxàr ne to imā cahāj, na ri quêt cupê ijia kwȳ, cwyrjapê wa ha cumā haprȳ to: “Cahāj” — hane. ²⁴ Cwyrjapê quē ha ita caxuw me hūmre menxyrxwȳ me, me hūmjē jicu, ne me hikwa tuw, ne ma mehprō wȳr me rē, ne mehprō me, me ajcaxē ne ajpēn kam me pyxit peaj.

²⁵ Pê Atāw me hīxi nee mehkà to me amji pro nare, ne mehcakrō ame ipa, ne nee ajco ajpēn kam amehpahàm nare.

3

Pê Xatanaj me panquêtjē mā ihhēj

Kam To Ihtēm Xà 3.1-24

¹ Ne pjē kam Pahpām te ampo cunea ton atajē jirōa pê cagāti ita

te amji jahkre kitre nare. Ne ma cahāj ata wȳr tē ne ahna hàhtēp, ne cute ihcukij, ne cumā:

— Xà ampeaj kam Apām Cati te, ate me pīxō itajē cunea kur tête me amān? — hajyr.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 3:2-3ixKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 3:9

2-3 Mā cahāj ata cumā:

— Quê, ityj ite mehcunea kur xà. Ne por ipàr pyxit peaj ne ihkwȑ jipôc ri xa ata ri, Inxū Cati te intête me imān, wa nee mehnō krēr nare, ne nee ahna me ijūhkra nōr nare, ne amehcupén nare. Nāmri wa ha mempar nare na, wa ha ityj me ty, ita na ri Inxū Cati pê Pahhiti te me imā harēn — hane.

4-5 Mā cagāti cumā:

— Quê! Ame amā ihhēj, ca nee me atyc nare! Ampo na ri ame amā ihcawpa? Nee mā ampo na nare. He ate mehnō krēr, ne cume, me apipēan, ne mempej jahkre pej ne mehkēn jahkre pej cupate ri ame amā ihhēj — hane.

Pê me panquêtjê Xatanaj kampa

6 Mā cahāj ata te ihtyj harkwa kôt pīxô ata kur xà na impeaj na amji mā to hajyr. Ne cute pīxô ata pupun, mā cumā impejti, ne ihtyj amji mā cute amji jahkre pej xà caxuw impej na cute to hajyr. Ne cute hô nō hyr ne ihkrēr, ne hanea ne impjēn mā ipyr ne cumā hōr, mā cute ihkrēr.
7 Me ajkaam cute ampo cunea jahkre pej kam ihtēm, ne cute mehcakrō na me amji jahkre pej, ne amehpahàm pyrentu. Cwȑrjapê ri cute me pīhhô kēhkēn, ne me cahyr, ne me to amji pro.

Pê Pahpām me panquêtjê crôn xà kēanre to me cucrō

8 Ne pyt ata kam ramā ahprepre to mōr kam, mā cute pjē impejti ata kam, me Pahhiti pê Pahpām mōr na me kam hapac, ne ajwar cupê pī catàtkre na me ipimxur. **9** Mā cute me cumā hákjér ne me cumā:

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 3:10xKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 3:16

— Atāw, ampo na mā ca apu ipê amxu? — hajŷr.

¹⁰ Mā Atāw cumā:

— Wa ite ajpēn amôr na me apar, ne ate icakrô na me ipupun cupate, wa apê me ipimxur — hane.

¹¹ Mā cumā:

— Jūm te mā acakrô na garēn? Xà ajkī ate, ite amā pīxō pàr cawpa ata nō krēr? — hane.

¹² Mā Atāw cumā:

— Ÿhŷ, por ate imā cahāj jōr ata te ri imā hōr, wa ite ihkrēr — hane.

¹³ Mā Pahhití pê Pahpām te cahāj ita mā:

— Pÿhàpà, ampo na mā ajte ate me hajŷr? — hajŷr.

Mā cumā:

— Por cagāti ata te ri imā ihhēj, wa ite ihkrēr — hane.

¹⁴ Mā Pahpām te cagāti ata mā:

— Ca ate me cumā amji kam gapac xà to hajŷr cwÿrjapê, wa ha acrôn xà kēanre ita to acrô he. Ampo pryre capônŷre me hèprêhti atajê jirôa pê akéanre. Na quê ha apa xà ita pê ajteare mā, na ca ha pjê kam atu na apu pra, ne pjê jacrô pit kur to apu apa rohnÿtti mā. Quê ha ampo pryre kwÿ cunea, ma ame acaca, ca ha ahnaa jû caxuw gamre. ¹⁵ Hamre, ita caxuw ca ha cahāj ita me apê ajpēn curê xwÿn. Quê ha hanea ne me atàmxwÿ me, mehtàmxwÿ pê ajpēn curê xwÿn. Ne ca ha jû caxuw amcro nō na, cahāj ita tàmxwÿ tàmxwÿ nō par kat kam ihtōc, quê ha taa mā ato hajŷr nare, ne quêt akrâ gãntu — hajŷr.

¹⁶ Ne cute hanea ne cahāj ita crôn xà ita to incrôn, ne cumā:

— Ita caxuw wa ha amā akra xà to ajcamē, ne kypê amā to hà nare. Cakrō ca ha atŷj cormā amā apjēn kīn, ca ha atŷj ahna amji to pôj, quē ha cupê ato ihhimpej catê. Na quē ha me atàmxwȳ me acukwa kam, ahnaa me to hām ita na — hajŷr.

17-19 Ne cute Atāw mā hajŷar ne cumā:

— Ca ate gīxia kôt amji kam gapac, ne ite amā pīxō pàr cawpa ata krēr, cwyrjapē wa ha ita caxuw apê pjē ita to kēanre ne. Quê ha kam hōmjī pàr hapōj, ne kam ahkêt kēanre hapōj, na ca ha pīhhō me ampo hy pit kur to apa, ne apēa to apē, ne akuc na cô pra, mār quē me amā gō, ca me apà. Hō, ca ha hajŷr to acuhhē ita kam ahnaa awej ne jū caxuw ty, quē ha pjē ita to me garêt, ca ha hacpȳ mā pjē ita na amji jahkre. Ne pjē ata to pê wa ato, na ca ha hacpȳa mā pjē ita mā axà — hajŷr. Mā ajwar cute mempar.

20 Ne Atāw te hīxi mā haprȳ to Ewakwȳj, ne haprȳ ita kôt harēn xà te “Mehcunea menxi”.

21 Mā Pahpām pê Pahhitî te ampo pry curan, ne ihkà to me cumā mehkà.

22 Ne cute amji mā:

— Ita caxuw quē ha mehī itajē pê me pahpyràac, ne ihtŷj ihkēn jahkre pej ne impej jahkre pej. Cwyrjapē ri cute pīxō pê mehtīr rohnȳtti mā xà ata nō krēr xà nare. Nāmri quē ha cute ihnō krēr na, quē ha ihtŷj cute ihkēn mā hār xà ita kam amji to ipijapar to ipa rohnȳtti mā — hajŷr.

23 Cwyrjapē ri Pahpām te pjē impejti japrȳ te Etē ata tête me cator, ne ampȳa mā pjē nō ata wȳr mehkujahēc, mār quē, cute pjē to Atāw ton ata, curi kam apē ne apà. **24** Cute me cator jirō pê

mā ri, pyt japôj xà rûm, Pahpâm te côjkwa kam cumâ hâprê catêjê kwâ pyxwyr, cute me harkwa jamâr xà na. Ne hanea ne cute wapo xwahhihi pôr ata xäm, cute mehtîr rohnýtti mā xà ata jō pîxô par jamâr prâmte. Mâ pra ne ipu na ajrõ ita na.

4

Pê Cân ihtô pê Aper cura

Kam To Ihtêm Xà 4.1-16, 25-26

¹ Mâ Atâw hîxi me hikwa, ne cute kam ihkra, mā cumâ ihkra xûmre pym. Mâ cute cumâ hapry to Cân. Mâ Ewakwýj te amji jarën to:

— Pahhiti te itehcajpar, mâ imâ ikra xûmre ita cator — hajýr. ² Jirô pê mâ ri hipêr cumâ ihkra xûmre nôa pym ata japrý te ri Aper. Ne ajwar mehkâ. Mâ Aper pê carâ cahâcre to ipijapar catê, ne Cân pê ri pur to hâpêñ catê.

³ Ne amcro nô na Cân te Pahhiti mâ hâprâ ata jô xô nô pyr ne to mõ, ne cama cumâ hôr prâmte, to kam hapac. ⁴ Mâ hanea ne Aper te Pahhiti mâ hô parxare nô cakônî pym ata curan ne hî pejti kwâ pyr, ne to mõ, ne to Pahhiti kam hapac. Mâ cumâ Aper jô hî ata kînti, mâ cute ahna amji caxâr. ⁵ Ne ma apu Cân pê hâprâ xô ata caca. Mâ Cân incryac kam, ihkuc kêan kam, apu amji kam hapac to mõ.

⁶ Mâ Pahhiti cumâ:

— Ampo na mâ ca apu acryc, ne akuc kêan kam apu mõ? ⁷ Ca ha ate icajpuaw ampo ton na, wa ha itýj ahna amji capa. Nâmri ca ha ate apu amji kam gapac xà kêanre ton to apa na, quê ha akêñ xà ata pê ihhêj rûm ampo pry jâprê

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 4:8xiiiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 4:15-16

kēanre ata pyràac, ne ihtŷj apro to prām, ne taa ato ihhimpej to ipa. Na ca ha caa, akēn itajê to amji mā capônŷre ne, ne tohjê, ne caa to ahimpej to apa — hajŷr. Mā Cān te impar, ne nee ihkôt amji kam hapac nare. ⁸ Ne amcro nō na cormā ihtō kam incryc, mā cumā:

— Hacu ne pō kam apu mō — hane. Mā ma ihtō pē Aper ihkôt mō, mā pō kam hamreare ata kam, Cān te Aper kam ihtēm ne ihcuran.

⁹ Mā ahna ahtūm nare mā Pahhiti Cān mā:

— Jō ri mā atō Aper? — hane.

Mā cumā:

— Pypyñ, wa ite nee hōmpun nare. Xà ajkī ipē itō jamār catê, mā ca apu ahna icukij? — hane.

¹⁰ Mā Pahpām cumā:

— He pŷhápà! Ampo caxuw mā ate atō to hajŷr? Pom atō caprô ita ihtŷj pjēa kam imā akij, ne imā ate to kēn jahpan xà ite ato kēn na, awjahkre ita? ¹¹⁻¹² Atea amji mā acrôn xà kēanre na gâhwŷr, ne por ate pjē kam atō caprô jaxwŷr, mā cute to ihkôm ata, quē ha nee hipêr amā gâprà xô nō jõr nare. Na ca ha ita caxuw cama apu amji jacjê, pjê cunea kam — hane.

¹³ Mā cumā:

— Ite ikēn mā ijūcanār xà ita jirôa pê, ate imā ton. ¹⁴ Ca ha pjê ita pê ikujate, wa ha itŷj apê ampŷa mā pjê cunea kam ipa. Quê ha jū ri cute me icajpar atajê cunea ihtŷj me icuran to prām — hane.

¹⁵⁻¹⁶ Mā Pahhiti cumā:

— Hâpà, nee cute ahna hajŷr nare. Wa ha gî kam, cute me gahkre pej xà na amā ihhôc, quê ha mehcunea me hōmpu ne me gahkre pej, ne nee

me acuran nare. Nāmri quē ha jūm te acuran na, wa ha ihcura, ne ihkōt cormā mehwŷa kwȳ to xēj ne me hipej — hane. Ne cute Cān jāhkre pej xà ita na kam ihhōc, mā ma Cān Pahhiti pē tē, ne pyt japōj xà rūm, pjē nōa kam ihkrī. ²⁵ Mā hipēr Atāw te Ewa kam ihkra, mā cumā ihpȳm, mā cute me cumā haprȳ to Xet. Mā Ewa te harkwa to:

— Pahhiti te Cān te Aper curan ata jaxà kam hipēr imā ikra xūmre ita jōr — hajȳr. ²⁶ Mā Xet ita ihkà, ne hikwa tuw, mā hanea ne cumā ihkra xūmre nō cator, mā cute me cumā haprȳ to Enotti.

Ne caku atajēa kam ri cute me Pahpām cukij to: “Ihtīr Rohnȳtti Mā Ata” hajȳr, ne ahnaa me cukij kam ihtēm. Hamre.

5

Pê me panquêtjê me hàhtô to mō Kam To Ihtēm Xà 5.1–6.7

Ŷhŷ, pē Atāw me h̄xi pē Ewa caku jāhtōa kam amji to ajpa, ne ramā mehkra jāhtōa to me hàhtō. Ne mehkra itajē cukwa kam ramā me hàmtar to mō, ne tapi me hikwa to mō, ne me hàmtar to mō. Ne pē cormā Ewa ihkra to hapōj rohnȳtti mā. Ne pē caku jāhtōa kam amehpȳpȳm itajē cunea kam ri me hàhtō to mō, ne pjē kōt me ipicràn to mō. Pē Pahpām pē Pahhiti ata me hōmpu, pē tàkamrȳ mehkēn to me mō, ne ramā mehkēanre. Ne ajco cute me amji kam hapac xà kēn to pit mā me amji kam hapac to me mō.

6

Pê Pahpām pjē kam ihkrī atajē cunea jipej na amji to

Kam To Ihtēm Xà 6.6-22

⁶ Mā Pahhiti te me ton catē ata ramā me kam ihpeacre, ne me kam cumā amji kīn nare. Na ri cute me caxuw amji kam hapac xà nō to ipintuw, ne ahna jēt, cute me hajyr xà ita kam. ⁷ Cwyrjapē ri cute amji mā harkwa to:

— Ite me ton xà ita kam amji jū na ipeacre, na wa ha pjē kam mehcunea to hamre tu. Ne pom wa ite mehī ton itajē me, pryre me, pryjara me, wa ha mehcunea to hamre tu. Nāmri ramā ite me caxuw amji kam ijapac xà nō na ijēt, ne imā me hapē nare — hajyr. ⁸ Pê por me hūmre nō pyxit peaj ne haprī Nowe ata pê Pahpām cajpuaw. ⁹ Ne pê Nowe ata quêt pyxit peaj ne ajco catyt kam ipa, ne ihcunea na impejti ne ajteare mā, pjē kam me hūmre atajē cunea cote na. Ne Pahpām te amji kam hapac xàa to, ajco amji mā ihhimpej to ipa. ¹⁰ Ne cumā ihkra xūmre incrē, ne me haprī pê Xēm me, Cāw me Jape.

¹¹⁻¹³ Ne pê pjē cunea kam mehcunea ajpēn to me hāprē to me ipa. Ne Pahpām mā, ramā cute amji kam me hapac xà cunea kēanre, ne ihhēj ne ihcacu, ne ramā ihkro. Na pê Pahpām Nowe mā amji jarēn to:

— Wa ha pjē kam mehcunea to hamre tu. Ampo na? He imāa ramā pjē kam mehcunea kēanre. Me hāprē me, cute me ajpēn curē me, ihcunea na cute amji kam me hapac xà kēn itajē te ramā ihhēj ne me to ihkro. Cwyrjapē wa ha

itìj pjê kam me hûmre me, ampo tîr itajê cunea to hamre tu.

¹⁴⁻¹⁵ — Ne Nowe, wa ha itìj me akra me apytà. Na ca ha pî tìj to pit mä, amji mä pâr kreti nô to, ne to catia to cati to hane he. Ca ha iry na to gara capô to xetênta ne ihkôt xîc, ne ihpo na to gara capô to cwatôxi, ne ihkà na to gara capô to ôjtô. Ne ca ha ihkre cahty xà tôtî pê penhôc hôc ata to cô mä hâr xà mä ihcahty. Ne pô rûm to ihcahty, ne caxwäm pê to ihcahty, cô te cumä hâr cupate. ¹⁶ Ne ca ha kam pî to ikre, ne pî to hahêr to kam ikre ata tipre to gûhkra capô to incrê. Ne ca ha kam to ihkre to incrê, harâ mä me ita to, ne ihcote na me ita to, ne kýj rûm me ita to, ne ahpÿanre na kam to caxwÿn partu. Ne hîpê kam ca ha harkwa to pyxit peaj. ¹⁷ Nämri wa ha cô catia ne ihkujate, quê ha pjê kam ampo cunea pîr pa.

¹⁸ — Ne wa ha ana amji ton to hane he. Ca ha ca me, aprô me, me akra me, mehprô me, ca ha me acunea pâr kreti mä me axà, mär wa cô pê to me apytà. ¹⁹⁻²⁰ Ne pryre xwÿjê ca ha ajpën caxuw hûmre me cahâj to apijakrut partu, ne pâr kreti mä to axà, ne kÿj pê ampo jara to ne pra itajê, ca ha ajpën caxuw hûmre me cahâj to apijakrut partu ne to axà, mär quê me acahê na ihtyc xà jahpa. Ne pom ite ampo na amén itajê, quê ha amji to ajkrut pa, ne amjia kôt awyr ipa ne acjêj. ²¹ Ca ha cumä hõ cunea to cuprô ne to axà, ne amji mä me gõ catia ne to cuprô ne me to axà — hane.

²² Hôhô, pê Pahpäm Nowe mä harkwa hyr to hane, pê harkwa kôt ampo atajê cunea ton pa.

7

Pê Pahpām pàr kreti kam me panquêtjê to ihtyc ahpa

Kam To Ihtēm Xà 7.1, 7-12, 17-24

¹ Ne pê Nowe jàpên xà ita kam ahna caku hàhtôa, pê hipêj pa. Mā Pahhiti te Nowe mā:

— Hā, hamre, gapacta ne ajpêñ me akra mea mā pàr kreti ita mā me axà. Nāmri apyxit peaj, ca me hūmre itajê cunea cote na catyt kam ijarkwa kôt apa — hajŷr.

⁷ Mā Nowe me, hīxi me, mehkra me, mehprō me, mehcunea xàr, cute cô catia te me hipej xà pê me amji pytär prāmte. ⁸⁻⁹ Mā pryre cunea me, pryjara cunea te ahpŷanre na amji to ipijakrut par, ne hýrmā incjéj par, Pahpām te ahna me měn xà ata na. Mā Pahhiti pê Pahpām te me ahna to harkwa jihê.

¹⁰⁻¹¹ Mā ramā me ahna amcro te xet, mā kam mehkrī ne me cōhti jikaj. Ne pê caxuaw ramā Nowe na caku xêjxēnta. Mā ihprōt pê hatuj xà cunea pīn cô catōtōc, ne cute amji mā hūhhyr, mā cōjkwa pīn hanea ne ta catia te iwryc kam ihtēm. ¹² Ne wrýa to wrý, ne cute iwryc ita to amcro to cwarēnta, ne hanea ne to caxwa to cwarēnta.

¹⁷⁻²⁰ Mā tàkamrÿ cô catihti ita te pjê jaxir to mō, ne pea cute pjê cuto tu. Ne ihtua to ihtu, ne cute kēn kàhti atajê cunea cuto tu, ne cormā kàj mā ihtu na me pajara capô te cwat. Mā pàr kre ihyj ihcajcoc, ne cô kam apu mō.

²¹⁻²³ Mā pjê kam ampo cunea incaca atajê tyc par ne me hamre tu. Pryre me, pryjara me, ampo to me ipijapar xà me, ampo jàpré me, mehī

me, ampo kra me, ampo cunea jamre tu. Cô te me hipej tu. Mā Nowe pyxit peaj ne ihtīr, mehkra me, por ampo cunea cahê na pàr kre kam hàhhuc atajê me. ²⁴Pê cô pjê cunea to hipu ita na ahna putwry xīc.

8

*Pê me panquêtjê pàr kreti pê me cato
Kam To Ihtêm Xà 8.1-22*

¹⁻²Mā nee Pahpām te Nowe me, mehkra me cahê na pryre atajê to hapac kêt nare. Ne cute pjê caxwām pê cô jatuj xà jihê ne kôcti kujahêc, cute cô cajpêr, ne to incrà xà caxuw. ³⁻⁵Mā ihcajpê, ne tàkamrÿ cute to inxô ne to incrà to mõ, mā pàr kreti ata mõ, ne kënti kâhti catia japry te Ararati ata na hàhhuc. Mā hipêr pjê kam cô ita te amji to putwry to incrê, ne cormã inxô to mõ.

⁶⁻⁷Ne me ahna amcro te cwarënta, mā Nowe te harkwa krare nõ ita jihê mën, ne ma põ mā xõnti cahàc nõ kujahêc. Mā ihtêm rohnÿtti mā, ne nee hacpÿ ne cute amji jaxàr nare.

⁸⁻⁹Mā ihkôt cute tutti kujahêc, mā cute amji jaxàr pyrentu. Ampo na? Cormã nee pjê incrà nare ita kam, jõ ri quê ampo na xa? ¹⁰Mā me ahna amcro te xet jirô pê mā ri, hipêr cute tutti kujahêc. ¹¹Mā ramã ahna pyt xàr xàa kam, mā cute amji jaxàr, ne ihkrÿt kam pĩ hô nõ tetetti ita xa, mā to tẽ. Mā Nowe te ramã pjê kam cô incrà to mõr na hahkre pej pyrentu. ¹²Ne cute amji to amcro to xet jirô pê mā ri, ma hipêr cute tutti kujahêc, mā nee hacpÿ ne cute amji jaxàr nare.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÓC 8:13-14xixKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÓC 8:21-22

13-14 Mā hipēr Nowe te pàr kreti ata kam amji to putwrȳ to ipijakrut, cō incrà jikaj xà, mā caxuaw ramā ahna caku te xéjxēnta ne ihkôt pyxit. Mā cute pī te harkwa jihē ita jihē mēn, ne pjē kam ramā cō incrà na hōmpun.

15-17 Mā Pahpām te Nowe mā:
— Ajpēn pàr kreti pē pō mā me acato. Ca me, gīxi me, me akra me, mehprō me, pryre me, pryjara me, me acunea me acato. Ne pjē cunea kam atyj me apicràn to me mō, ne me gàhtō to mō — hajyr.

Nowe hakryte Pahpām mā ampo gó

18-20 Mā mehcunea cator. Mā Nowe Pahpām pyrēn hakrya to hakry, na ri cute ampo pry ita curan, ne Pahpām mā hōr prāmte to caxār.

21-22 Mā Pahpām te ampo pry to me kam hapac xà ita na cumā ihkñ, mā cute amji mā harkwa to:

— Wa ha nee jū caxuw hipēr pjē ita to kēanre nare, ne nee mehcunea jiþej nare. Ampo na? He cute me hajyr tūam, ne mehkēanre. Ne wa ha ita caxuw pjē kam me caxuw ampo to ajpēn catē partu. Na quē ha caku cunea kam me hāhkre xà caxuw, me cumā cō me amco, ne cute me hō kēhkēn xà caxuw amcrà me amcro, ne hanea ne, ajpēn caxuw, amcro me caxwa. Na quē ha to hajyr ita kam, ahnaa ampo cunea jicu xà mā to cumē — hajyr.

9

*Pē Pahpām me panquêtjē mā amji to awjahkre
Kam To Ihtēm Xà 9.1-6, 9-17*

1 Ne Pahpām te Nowe to impejti ne cumā:

— Hamre, ita caxuw ca ha me gàhtô to mō, ne pjē cunea kam, quē ha me atàmxwȳ me hähþoa to me hähþo to me mō, ne mehcahkūm to me mō. **2** Ne quē ha pryre cunea ihtȳj amji mā megī itajē cupa, ne me cupē me gō tekjē, na ca ha me caa me to ahimpej. **3** Na ca ha gapacta ne atȳj me ampo itajē cunea ku. Nämri pê wa mam me amā, ate me ampo hô kur xà itajē to pit mā hahkre. Ne ita caxuw ca ha atȳj me ampo cunea ku.

4 — Ne nee ca ha cormā ne apu hī caprō pijaxwȳr nare itajē kur nare. Ampo na? Kam caprō ata pê incaca xà xakat.

5-6 — Ne pê wa amji kōat me ato, ne megīna na me ato, cwȳrjapē ri nee me ate me ajpēn curan xà nare. Nämri quē ha ampo jàprē te me anō curan na, nare quē ha jūm jīa te megīna nō curan na, ca ha hanea ne atȳj mehcura, cute ihercuran jahpan xà na.

9-17 — Ne wa ha me amā amji jarē, ne jū caxuw hipēr cô to pjē kam ampo cunea to ipictor to hajȳr nare. Cwȳrjapē wa ha cōjkwa kam ta jōxwȳn xō, mār wa hōmpu, ne amji mā:

— “Pê wa me cumā to awjahkre xà ata mā ajēt he. Na wa ha nee jū caxuw hipēr cô to pjē to ipictor nare” — hane. Hōhō, pê Pahpām me Nowe, ita na me amji ton to hane. Hamre.

11

*Pê Pahpām me panquêtjē mā harkwa to ahho
Kam To Ihtēm Xà 11.1-9*

Ŷhŷ, ne pê caku jàhtôa kam pjê cunea kam me hâhtô to me mō, ne ajco me harkwa pyxit peaj to mehcakôc. Ne mehcunea te kẽn te ikre kâhti ata xâm na me ajpën par. Ampo na? Nee mā ampo na nare, ma ame Pahpäm par caca. Ne ma pjê cunea kam amehcahkûm caca, cwýrjapê pê me kr̄i catia ton to präm, cute amji to me catia prämte. Ne me ajpën mā:

— Hacme, ne me ikre nō kâhti to, ne ihkôat côjkwa wýr me api, ne nee pjê kôt ame papicrân nare — hane. Ne cute me ton. Mā Pahhiti wrýc, ne cute kr̄i ata me kënti te ikre kâhti ata pupun, ne nee ahna cumā ihkñ nare. Mā ajpën mā:

— Mehcunea me harkwa pyxit peaj to mehcakôc ita kam, quê ha me ampo cunea jahkre pej, ne ihtyj jū caxuw me ampo kên catia to. Hacu ne ahpýanre na me cumā me harkwa pihho jõr pa, mār quê nee me ajpën par nare — hane.

Ne me iwryc, ne cute mehcunea mā harkwa jõr par, mā ajpën kaj na cute mehcakôc kam mehtêm. Ne nee me ajpën par nare ita kam, jū wýr quê me ajpën kampa. Ne ma pjê cunea wýr cute me ipicrân kam mehtêm. Ne pea cute me ikre ita me kr̄i ita jicu, ne me ipicrân partu.

Pom kr̄i ita japry te Meharkwapihho jõ kr̄i. Ita cwýrjapê ri kr̄ixâre cunea me harkwa pihho to pit mā mehcakôc, ne ma pjê cunea kam amehcahkûm. Hamre.

*Pê Pahpäm menquêtti Aprâw na ahwy
Kam To Ihtêm Xà 11.31-32; 12.1-8*

Ne pê caku atajê kam pjê nôa kam, hûmre nō ita hõ pjê mā hikra, ne ma Canân jõ pjê wýr mō.

Ne amji kôt ihkra japrÿ te Aprâw me, mehkjêjê nô to mõ. Ne Pjêncrati jõ krî mä me cator, ne curia hûmre nô ata tyc. Mä Aprâw pê ihkra ita te harêt.

Mä Pahpäm te Aprâw mä ihcakôc ne cumã:

— Gõ pjê me, acûmxwÿ jûrkwa me, me akwÿ pê acato, ne ma ite amã pjê jahkre xà ata wÿr mõ. Wa ha amã pjê ata jahkre, ne me atàmxwÿ to hàhtôa to hàhtô. Wa ha ato impej, ne ato acatia to acati. Ca ate ito amji mä ahimpej, na ca ha me hàhtôa ne me to impej. Cwÿrjapê cute me ato impejti atajê jahpan xà na, wa ha ame to impejti ne. Ne cute ame ato kéanre atajê jahpan xà na, wa ha ame to kéanre ne. Ne acwÿrjapê wa ha pjê cunea kam me to impejti ne — hajÿr.

Mä Aprâw cator, hixi me, hapar Ro me, me cumã hâpêن catêjê me, me hõ parxare me, ne mehcunea Canân jõ pjê wÿr me cutor, Pahhiti jarkwa kôt. Pê Aprâw cator xà ata kam ramã ahna caku xetênta ne ihkôt xîc.

Mä ma Aprâw mõ ne Canân jõ pjê mä me cator. Mä Pahpäm te Aprâw mä amji to ipipë ne cumã:

— Wa ha itÿj jû caxuw me atàmxwÿ mä pjê ita gõ — hajÿr. Mä Aprâw te hakryte Pahhiti mä amji jõr, ne to cati prâmte cumã ihcakôc pejti.

Ne Aprâw me, hixi me, hõ parxare me, ma Peter jõ krî cahê na kën atajê wÿr me mõ. Mä ihkôt hapar Ro hõ parxare me, cumã hâpêن catêjê to mõ, ne curia ame hâhhuc cri.

13

*Pê Aprâw me Ro ajcapô
Kam To Ihtêm Xà 13.1-18; 15.5-6*

KAM TO IHTĒM XÀ JÕ KÀHHÔC 9:9-17xxiiiKAM TO IHTĒM XÀ JÕ KÀHHÔC 9:9-17

Pê ampeaj kam Aprāw me Ro ita me hakràjcati. Pê pjê kam me ahtwì ata incrire, cute kam me hō parxare to me ipijapar xà caxuw, ne pê ampeaj kam me cumā hō carà cahàcre hàhtô. Cwýrjapê ri Aprāw me Ro mā hō parxa jamârcatêjê cama ame ajpu. Ne Aprāw jàhcajoréan to hâhcajorén, cwýrjapê pê Ro mā harkwa to:

— Cu amji to pajūkjê ita kam, jū wyr cu ajpu. Ca ha amji mā pjê nō capi ne h̄yrmā axy, cu ha ajcapô — hane.

Mã Ro te Côpijapjêr jõ cô cahê na pjê ata pupun, mã kam pôre, ne kam ahtu, ne impejti, ne impej ita pê mam Etê jõ pjê pyràac. Mã Ro te pjê pupun, ne amji mã capi ata kam pê mam ramã Kríhpôc me Kríhcumrârti atajê ihcuuhhê. Mã ma hýrmã hõ parxa me, cumã hâpêñ catêjê to hy. Mã Aprâw Canân jõ pjê kam hâhhuc.

Pê Pahpäm Aprāw mā amji to awjahkre

Pê Ro xy jirô pê mā Pahhitî Aprâw mā ihcakôc ne cumâ:

— Hömpu he, ne pom ca pjê cunea pupu ita, wa ha amā ihcunea gō, quē ha hanea ne me atàmxwŷ ihtŷj kam mehkrī. Ne ite amā me atàmxwŷ jōr xà atajê, quē ha me hàhtôa to me hàhtô. Quê ha me hàhtô pê ihhêj rûm pjênxôm carôt pyràac, ca ha nee uu ne me cahyt par nare — hane.

Ne hipêr caxwa ri iriāt kam, Pahpâm te cumâ ihcakôc, ne cumâ:

— Aprāw, nee ca apu pa nare. Ampo na? Wa ha ityj ato impej ne gamā, ne apytā — hajyr. Ne ma pō mā Pahpām te haprōr ne cumā:

— Cōjkwa wyr ca rīt ne hōmpu, ca ha ate caxêre cahyt par na, ca ha cahyt pa. Ampo na? He wa ha amā atāmxwȳ to hāhtō to hanea, pom quē caxêre jāhtō he — hajȳr.

Mā Aprāw te Pahpām kam hapac, ne ampeaj kam amji mā to ihhimpej. Ampo na? Cute Pahpām te cumā harkwa to ihcakōc ata na, cute impar na ri.

16

Pê Hacakwȳj mā Ixamar pȳm Kam To Ihtēm Xà 16.1-16

Ne ramā jū mā me ahna caku te, mā cormā nee Aprāw me hīxi pê Xarakwȳj ata mā ihkra nare kam, ramā ajwar mehwej. Cwȳrjapē ri Xarakwȳj te impjēn mā harkwa to:

— Pom imā hāpēn catē cahāj pê Hacakwȳj ita me, ca ha apu gōr ne kam akra, quē ha cumā ihpȳm, cu ha to pahkra, wa ha pa to ajpa — hajȳr.

Mā harkwa kōt Aprāw te Hacakwȳj ita to hajȳr ne kam ihkra. Mā cute amji cajpēr me māa mā, ma apu hō pahhi kwȳj pê Xarakwȳj ata par caca. Cwȳrjapē ri ma Xarakwȳj apu Hacakwȳj curē ne apu to kēanre, mā ma pō wyr cupē tē.

Mā curia Pahhit te cōjkwa kam cumā memprar catējē nō na amji jahkre ne cumā harkwa to:

— Ca ha nee gō pahhi kwȳj ata mā hikran, ne hipēr cupē acator to hajȳr nare. Ne hacpȳa mā hȳrmā amji jaxà, ne atȳj amji caxuw kampa. Ne wa ite ramā amā akra jōr ita, quē ha amā ihpȳm, ca ha cumā haprȳ to Ixamar. Quē ha ampeaj kam ihtȳj, ne cukwa kam quē ha ampeaj kam

amā atàmxwȳ hàhtô, ne ihtȳj mehkjêjêa me, me ajpu — hajȳr.

Mā Hacakwȳj te impar ne hacpȳa mā amji jaxàr. Mā cumā ihkra ata pȳm, mā Aprāw te cumā haprȳ to Ixamar.

17

Pê Pahpām Aprāw mā ihkra to awjahkre Kam To Ihtēm Xà 17.1-27

Ne ramā ahna caku te trêxi, mā Aprāw wȳr Pahpām cator, ne cute cumā harkwa to:

— Ÿhȳ, Aprāw, hipér ite amā amji ton xà ata to intuw, quê ha ihtȳj amā akra xūmre nō cato. Na quê ha apê me hakat, ne apian quê ha pahhi catia catêjê kwȳ me hapoj. Wa ha amā Canān jō pjê ita gō, ne hanea ne me atàmxwȳ mā cugō, ca ha kam me akrī rohnýtti mā. Ne ca ha caa me, me atàmxwȳ me, me apê me ikwȳ, na wa ha pa amji to me Apām Cati.

— Ne mehcunea te, ate ipar ne apê me ikwȳ na, cute me gahkre pej prām to, ca ha ite ato ihmipej xà ita na ikam gapac to hane he. Ca ha me akam, me hūmre mehkrī atajê me, me atàmxwȳ me, ca ha me acunea me apy kà kryjre ne ajpēn mā me hakep. Ne quê me atàmxwȳ nō mā ihkra xūmre nō pȳm, ne ramā ahna amcro ôjtô, quê ha acuxà me cumā impy kà kwȳ jakep. Ne por jūmjê te impy kà kwȳ jakep nare atajê quê ha nee me cupê me ikwȳ nare. Ampo na? He nee ite amā amji ton xà na, pahte ajpēn par xà ita mā hár nare na ri.

— Ÿhŷ, Aprāw, ramā gīxi Xarakwŷj me ajwar awej cakrō, quē ha ihtŷj me amā me akra xūmre nō cato. Ne cupê me atàmxwŷ cunea xakat — hajŷr.

Mā Aprāw te Pahpām par, ne cuna mā ihpŷm, cute cumā incrire na amji jarën prämte. Ne cute nee impar xà ita to amji mā hajŷr nare, na ri cama apu acxa, ne amji mā:

— Pŷhâpà, quē ha pijamā cormā imā ikra nō cato? — hajŷr jirô pê mā, cute Pahpām mā:

— Ca rŷ mā Ixamar to me itàmxwŷ tàmxwŷ xakat — hajŷr.

Mā Pahpām cumā:

— Quê nare! Gîxia pê Xarakwŷj kam quē ha akra xūmre ita cato, caku nō na, ca ha cumā haprŷ to Ixac. Ne cupêa quē ha me atàmxwŷ jåhtôti atajê xakat — hane. Ne ma cupê tê. Mā amcro ata na Aprāw me ihkra xūmre pê Ixamar me, curi cahê na mehkrii atajê me, mehcunea te amji mā mempy kà kryjre ne me hakep, Pahpām te ahna mēn xàa na.

18

Pê Pahpām hipêr Aprāw mā ihkra to awjahkre Kam To Ihtêm Xà 18.1-15

Pê Pahpām hipêr awcahti nō na Aprāw mā amji to ajpê to hane he. Pê Aprāw pyt te ihcahpa kam, harkwa mā incjêj xà ata na jŷ. Ne cute me hūmre to incrê ne me hōmpun. Ne ma cute mehcajpar prämte me cuna mā hām ne tê. Ne cute mehcajpar ne mehkôt na me cumā hūjahkre, ne cute hō to me kam hapac. Mā ahna me cumā impejti.

Mā Aprāw te hŷr xà wŷr amji jaxàr, ne hīxi pê Xarakwŷj mā harkwa to:

— Awjaréa ne me hūmre itajé mā kwŷr te pro nō to — hajŷr. Ne ma hō carà cahàcti hôhti wŷr tē, ne cute harintuwti nō capi ne ahna cumā hâpén catê mēn, quê ihcura ne ihkrēr xà caxuw to. Ne ramā cute amji jipêj mā hanea ne prytı kà cacô incrà me, ihkà cacô to me mō, ne cute me cuna mā hũxwŷr.

Mā cute mehkrēr, ne me Aprāw cukij to:

— Mēr jō ri mā aprō pê Xarakwŷj ata? — hajŷr.

Mā Aprāw me cumā:

— Ma ihkrī xà kam ri jŷ — hane.

Mā me hūmre nō pyxit ita pê Pahhiti pê Pahpäm, ne cute Aprāw mā harkwa to:

— Caku ajpên mō ita kam, quê ha gîxi mā ihkra xûmre ihpŷm — hajŷr.

Mā Xarakwŷj te ita par ne cama apu amji na acxa. Ampo na? Nee cute amji mā Pahhiti jarkwa to hajŷr nare na ri. Ramā Aprāw me ajwar ihwejtu, ne mehkra xà jirô pê ihpŷm tu, ne cormā nee mehkra nare.

Mā Pahhiti te Aprāw mā:

— Ampo na mā gîxi apu acxa? Xà quê ipê gō Pahhiti nee ajkī ita ton nare? Wa ha itŷj to. Caku pyxit ita jirô pê, quê ha ihtŷj cumā ihkra xûmre nō cato — hajŷr.

Mā hûpate Xarakwŷj te ipicxar na cumā amji na hâprâr to:

— Wa nee apu ipicxar nare — hane.

Mā cumā:

— Ca apicxar, wa ite apar — hane.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÓC 9:9-17xxviiiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÓC 9:9-17

*Pê Aprāw Pahpām mā Krīhpōc me
Krīhcumrārti cajrē*

Kam To Ihtēm Xà 18.16-33

Jirô pê mā ri hūmre itajê me hām, ne ma Krīhpōc jō krī wyr me mō. Mā ma Aprāw mehkôt mō. Mā Pahhiti te amji mā:

— Pom wa ite amji mā Aprāw pê me ikwÿ cunea xakat na capi ita? Nō na mā wa apu cupê ite krī to kēn xà ita to ipimxur to mō? Wa ha ityj cumā harē — hajyr, ne Aprāw wyr ipipkjér ne cumā:

— Pom me hūmre pijakrut itajê pê cōjkwa kam imā me hāpēn catējē, ne wa ha krī kam mehkéanre atajê wyr mehkujate, quē ha krī mea mā, me to hamre tu ne — hajyr.

Mā ma Krīhpōc me Krīhcumrārti wyr me ipijakrut itajê me mō. Mā Aprāw te hapar pê Ro ata te mehkra mea mā krī ata kam me cahē na mehkrī na me to amji japackre, na ri cute Pahpām na hāhwyr to:

— Ÿhÿ, mōrmō ihytj curi me cahē na mempej te me xīncwēnta ne amehkrī. Xà ca ha ajkī mehkēn catējē cahē na mempej te me xīncwēnta atajê mea mā, me hipej tu? — hajyr.

Mā Pahpām cumā:

— Quē! Quē ha curi me cahē na mempej catējē me xīncwēnta ne amehkrī, wa ha nee mehkéanre atajê kōt me hipej nare — hane.

Mā Aprāw cumā:

— Xà quē ihhēaj to mempej me xīncwēnta xà wyr, me xīc ne me hamre, ca ha ajkī atyj ahnaa me hipej? — hane.

Mā Pahpām cumā:

— Quê! Quê ha cute me cwarēnta ne ihkôt xīc itajē mempej pit, wa ha ityj mehkôt mehkwy cunea caprī — hane.

Mā Aprāw cumā me harēn to ihkryj to mōr ita kam, tākamrȳ me to hōkre nō to mō. Ne cute cumā ihcakōc jicu xāa kam cumā:

— Xà quê ha mempej catējē me tej peaj, ca ha ajkī atyj ahnaa mehkôt me hipej? — hajŷr.

Mā Pahpām cumā:

— Quê! Quê ha cute me tej peaj cakrō, wa ha ityj mehkôt mehcunea caprī ne me hicu — hane.

Jirō pē mā ri ma tē, mā ma Aprāw te hūrkwa wŷr amji jaxār.

19

Pê Ro krī te caxār xà pê cato Kam To Ihtēm Xà 19.1-28

Mā ma ramā me hūmre pijakrut atajē Krīhpōc jō krī mā me cator. Mā Ro te ihyj hūrkwa kam me ahna amji caxār. Mā caxwa ata kam krī ata kam me hūmre mehkri catējē atajē jáhtōa ne cute me ahna me cuprōn, ne me Ro na hāhwyr, ne me cumā:

— Ramā ite me pyjē caxun to ihkīn hi, na ca ha me imā me hūmre impejti itajē jahkre, wa ame caxun to me ipa — hajŷr. Hōhō, pē cute amji kam me hapac xà kēanre kam menxyre ita me cumā hajŷr rohnŷtti mā, na pē Pahpām ame hipej prām.

Mā cōjkwa pīn me hūmre pijakrut atajē te jū mā me hūmre atajē into ton, ne me to into puror, mār quē nee me ikre jarkwa pupun, ne ahna me hȳrmā mencjēj nare. Mā cute me Ro mā:

— Krī ita pē gūjarēan kam, me akra mea mā, me acato! Ne ma kēn nō na, ca me akrī. Ampo na? Wa ha pjē ita kam, krī itajē cunea to me hamre tu ne — hajyr.

Mā Ro te, por ramā ihwawŷ to cute ihkra me hikwa na cume ajpēn par atajē mā hūjarēn, mā nee cute mempar nare, ne ihtŷj cute ame cumā hapactu na amehcāmjī. Mā pea me hūmre pijakrut atajē te me Ro pa na ipyr, ne hanea ne me hīxi pa na ipyr, mehkra cahāj pijakrut atajē mea mā, ne ma me to ipicahur, krī pē, pō mā me to cator prāmte. Ne ma me to cator, ne curia ri me cumā:

— Kēn wŷr me aprōt pyrentu, ne nee hacpŷ mā amji jahpan xà na mehwŷr ame arīt ne me gāhhuc nare. Ampo na? Wa ha mehcunea to me hamre tu ne — hane.

Mā ma mehprōt, mā cōjkwa pīn Pahpām te cuhy te ta kujahēc, mā cute Krīhpōc jō krī ata me, Krīhcumrārti ata na impŷn, ne mehcunea to caxār tu. Ne mehkōt ampo to me hàhcukrēj atajē me, me hō pur me, pjē ata kam ampo cunea to cute caxār partu, mā pjē pit jāhhuc, ne carāre nō.

Mā nee Ro me hīxi ata te Pahpām mā hāpēn catējē ipijakrut atajē impar nare, ne krī japē xà to hacpŷ mā hȳrmā irīt, ne curia cute caaxwa carōt na amji jahkre, ne curia ihcuhhē rohnŷtti mā. Mā ma Ro me mehkra quêt me pra, ne curia pē kēn na mehkri.

Mā apē mā ma Aprāw hacpŷ mā mō ne kēnti nō jimoac kam xa, ne ampŷa mā krī wŷr irīt ne

cute hōmpun. Mā krī atajē kūm, me pjē kūm pit kàj mā hāpir to mō, mā cute hōmpun.

21

*Pê Xarakwŷj mā Ixac pȳm
Kam To Ihtêm Xà 21.1-14*

Mā Pahpām te me Aprāw me Xarakwŷj mā ihkra to hūjahkre ita ihtŷj cumā ihpȳm, caku pyxit jirô pê. Mā Aprāw te cumā haprŷ to Ixac, ne haprŷ ita jūjarẽn xà pê “Ipicxar”. Mā Xarakwŷj te amji jarẽn to:

— Pahpām te ihtŷj ajte imā ikra xūmre ita jōr, cwȳrjapê wa ame ikwŷ mea mā, me ijakryte ame acxa — hajŷr.

Mā ramā Ixac kâre to mō, ne cute ihkâ jicu. Mā cute ihkâ jicu pyrên hūm pê Aprāw apu hakry, ne cute me to amji pyrâc xà kôt, cumā amji kīn catia ton.

Mā Ixamar pê Hacakwŷj kra ata, cama apu Ixac mān kēanre to mō. Mā Xarakwŷj te ahna hōmpun, ne kam hapac, ne apu kam incryc ne impjēn mā:

— Ixac me hūm, imā atyc jirô pê Hacakwŷj kra pê Ixamar ita te amji mā acukrêj nō pyr na to prām nare. Cwȳrjapê ca ha ma inxi me ajwar jū kam mehkujate, quê me mō — hajŷr.

Mā Aprāw mā ahna ihkīn nare, ne ihpeacre. Mā ma apu jū kam amehkujahêc caca.

Mā Pahpām te ita to cumā ihcakôc ne cumā:

— Gapacta ne jū kam Hacakwŷj me ihcāmter kujate. Wa ha pa me hamā, quê ha hanea cupê me hāhtôa xakat — hajŷr.

Mā Aprāw te impar ne ma Ixamar me inxi kujahēc, pō kam me hamreare ata wyr. Mā curia mehkri, mā ihtyj Pahpām me hamā. Na pē cupê me hāhtōa xakat ne ihtyj ajco mehkjējēa tàmxwȳ tàmxwȳ me, me ajpu.

22

Pê Pahpām Ixac na, Aprāw capi Kam To Ihtēm Xà 22.1-19

Ne ahna caku jāhtō nare mā ramā Ixac kāre. Mā Pahpām te, Aprāw te to amji mā ihhimpej na capi, ne hahkre pej prāmtē cumā:

— Por akra Ixac pyxit peaj ne amā ihkinti ata, ca ha to mō, ne ate to ikam gapac xà na, imā ihcura. Ca ha to mō, wa ha amā Morij jō pjē ata jahkre, ca ha hāhkà jakôt atajē nō na ihcura, ne imā to capa — hajyr.

Mā apē mā Aprāw jŷr, ne cute to pī cahhēc, cute to cuhōn xà caxuw, ne cawrō cahàcre kam haxwŷr. Ne cute Ixac japrōr, ne ma amji kōt cute cumā me hāpēn catējē to ipijakrut ne to mō. Ne cute me mōar to me amcro incrē jirō pē mā ri Aprāw te pjē ata pupun, ne cute cumā me hāpēn catējē itajē mā:

— Ita ri me ahtwȳ, cawrō cahàcre na. Wa ha ma ikra me mō, ne ame Pahpām to amji kampa, ne ampo to me kampa, ne ihkinti na me cumā amji jarēn jirō pē, wa ha hacpȳa ne me amji jaxà — hajyr. Ne Aprāw te Ixac jikre kam pī pre xir mā ma to mō. Mā Aprāw te cuhy me wapo pyr, ne ma ajwar me mō.

Mā Ixac te carà cahàcti hôhti japēn, ne hūm cukij ne cumā:

— Inxū, ihtŷj pamā wapo ne pī, ne jō ri mā carà cahàcti hôhti ita, pahte to Pahpām kam pajapac xà caxuw? — hajŷr.

Mā Aprāw cumā:

— Quê ha Pahpām pamā ihnō — hane.

Ne por Pahpām te cumā pjē jahkre ata wyr me cator, mā Aprāw te ajpēn jipy kēn jakôt, ne kam pī jaxwyr. Ne cute Ixac cajpre, ne pī jipy hir. Ne caxuw wapo pyr, ne ramā cute Ixac curan xàa kam, mā cōjkwa pīn Pahhiti te ihkrâhhia kam Aprāw mā:

— Aprāw! Aprāw! Akra curan nare! Ita kôt wa ite, ca ampeaj kam ikampa na, gahkre pej. Ampo na? Ate imā akra pyxit peaj ata jōr xà caxuw ajmār ihcuran — hajŷr.

Mā Aprāw rīt, ne cute carà cahàcti hôhti xūmti te hīpar to ahkêt na hê, ne to hām na hōmpun. Ne cute ihpro ne ihcuran, ne kēn jipy hir ne to caxàr, cute Pahpām mā hōr xà ata caxuw.

Cwŷrjapê ri Pahhiti te hipêr Aprāw to impejti na amji ton, ne cumā ihtàmxwŷ jàhtôa ne hōr na amji ton.

Ne hanea ne Pahpām te cumā amji jarēn, ne cumā:

— Ÿhŷ Aprāw, ca ate ito amji mā ahimpej, cwŷrjapê wa ha krîxâre jàhtôtî atajê cunea to impejti ne, atàmxwŷ itajê cwŷrjapê. Quê ha krîxâre itajê ihtŷj, pom ite me atàmxwŷ to impej ita na, quê ha me ina ahwŷ — hajŷr.

Jirô pê mā ri Aprāw me, Ixac me, cumā me hâpêñ catêjê me, cute hacpŷ mā ikre wyr me amji jaxàr.

24

*Pê Ixac me Repecakwŷj hikwa tuw
Kam To Ihtêm Xà 24.1-66*

Ne ahna jū mā caku te jirô pê mā ri ramā Aprāw weaj to ihwej, ne cute cumā me hâpēn catêjê jō pahhi kujahêc, quê ihcâmter mā ihprō japēn to mō. Nāmri cumā Ixac te curi jūm cuprŷ me hikwa na to prām nare, ne hō pjēa pê Pjêncrâti jō pjê rūm, jūm cuprŷ me Ixac jikwa na to prām.

Mā cumā hâpēn catê ita te cawrô cahâcti kô jarôti pê camer ita to tej, ne kam ampo kĩn xà to hipu tu, cute cuprŷhti ata jahpan xà na hūm mā hōr xà caxuw, ne ma to mō. Mā jū mā ahna amcro te, mā Aprāw na mehkwy jō krī mā to cator. Ne cute Pahpâm mā ihcakôc, cute cumā cahâj cuprŷ ata jahkre prâmte. Ne cute ihwŷr to hajŷr he:

— Ÿhŷ, me ijō Inxū pê Pahpâm. Ca ha ite Ixac mā hîxi nō mā icator na itehcajpa to hane he. Quê ha jūm cuprŷ te cawrô cahâcti pê camer mā cô kwŷ jör prâm ata pê, quê ha Ixac prō — hajŷr.

Ne cormā Pahpâm mā ihcakôc to hŷr kwŷa kam, mā me cuprŷ nō impejti japrŷ te Repecakwŷj ata curi cator. Pê cupê Aprāw na mehkjéjê cahâj nõa. Mā hâpēn catê ita te cô na ihwŷr, cute to ihkõm prâmte. Mā cute cumā hōr jirô pê cute camer mā kwa pîn cô kwŷ to hâpir na amji ton. Me ajkaam mā hâpēn catê ata te, Pahhitî te Repecakwŷj capi na hahkre pej pyrentu.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17xxxvKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

Mã cute cumã hapac jakrô xà jõr, ne hanea ne cumã wakŷre prâti pê ôr te ihpa xê xà to ipijakrut ne hõr. Né ihcukij to:

— Xà hõtpê gûrkwa kam imã ijõt xà nõ — hajŷr.

Mã cumã:

— Hõtpê — hane.

Mã hâpêñ catê ita te Pahpãm te ihtehcajpar pyrêñ hakryti na cumã amji jarën. Jirô pê mã ri, ma Repecakwŷj kôt mõ, hûrkwa wŷr. Ne cute Repecakwŷj tõ pê Rapãw mã mõr xà atajê cunea na amji jarën partu. Ne hanea ne cute Pahpãm te cumã Repecakwŷj cuprŷhti ata pê Ixac prõ na to ihhimpej na harën.

Mã hûm me Rapãw pê ihtõ te hâpêñ catê ita mã Repecakwŷj to mõr xà na hahkre. Mã hanea ne ihytjihkot ihkrar. Mã hâpêñ catê ita te hûkjê mã cute ampo jõr xà atajê jõr par, ne caxwa mã curia hõt.

Mã iràrà na Repecakwŷj me Aprãw mã hâpêñ catê ita ma me mõ. Mã ma Repecakwŷj kôt ihtehcajpar catê cahãj nõ ita mõ.

Ne amcro nõ na ramã pyt xàr xàa wŷr, mã Canân jõ pjê kam Ixac ma apu põ pê, Pahpãm mã ihcakôc to mõ. Ne irit ne cute ramã camer te hapôj to ipa na hõmpun. Mã Repecakwŷj camer pê wrŷc, ne cute Aprãw mã hâpêñ catê ita cukij ne cumã:

— Mêr jûm xûmre mã põ pê apu mõ, ne ajpêñ me pahcajpar to tê ita? — hajŷr. Mã cumã:

— Ijõ pahhi Aprãw kra ri ajpêñ tê — hane.

Mā cute cupēhkà to ihkuc pro. Pê mam cute me amji kam hapac xàna na cute cupēhkà to ihkuc pro, ihpahàm cupate.

Mā hâpêñ catê ita te Ixac mā mõr xà ata cunea na amji jarëñ par.

Mā ma Ixac te inxyrxwÿ krÿ xà wÿr Repecakwÿj jaaprôr, ne cute to amji mā ihprô kînti ata.

Pê Aprâw na caku jåhtôa pê xëj ne ihkôt xetënta ne ihkôt xîc ne ramã ihweaj ne ty.

25

Pê Repecakwÿj mā Exaw me Jaco pÿm Kam To Ihtêm Xà 25.24-28

Ne caku te winti jirô pê mā ri Ixac me Repecakwÿj mā mehkra pijakrut hiahpuro. Ne cormã inxi tu kam me jêt kwÿa kam, pê Pahpãm inxi mā me to hûjarëñ to:

— Krÿxare xakat pijakrut ne atu kam harij, quê ha pyxit ne ihnõ jirôa pê carôt tÿj. Ne por carôt tÿj ata pê, quê ha hapu na ihpÿm ata, ne ihtÿj cupê mam ihpÿm ata jõ pahhi — hane.

Pê jû mā ahna amcro pê cumã ihkra xûmre ajkrut ne ihpÿm. Ne pê mam ihpÿm ata mā haprÿ to Exaw ne hapu na ihtô ita mā Jaco. Ne pea ajwar mehkà. Ne pê Exaw into capôc, ne ampeaj kam cumã hûjahêr prãm, ne cupê põ jõ xûmre. Ne Jaco pê amji mā ampejti ne hôtpê ajco ikre pua na ampo to ajpa. Pê Ixac mā ampeaj kam Exaw kîn, ne hîxi mā ampeaj kam Jaco kîn.

27

*Pê Ixac Jaco cajrēn
Kam To Ihtēm Xà 27.1-46*

Pê caku hàhtôa jirô pê ramā Ixac ihwej, ne ramā into tūm. Ne amcro nō na Exaw mā harkwa to:

— Ramā ita caxuw iwej, ne wa ha ityj amcro nō na ty. Ne ityc xwŷjrea na, ca ha gō cuhê me gō kruw cwa, ne ma pō mā to mō, ne imā ampo cura, ne hī to imā jū na wa ha cukrē, ite amji mā hàn xà ata na. Jirô pê mā wa ha ityj acajrēn to acūmpejti ne. Nämri apē ri mam kà — hane.

Mā Repecakwŷj te ihcakôc xà ita na impar, ne Jaco mā hūjarēn, ne ihkujahêc, quê carà cahâcre to ajkrut ne to mō ne ihcura. Ne cute Jaco mā harkwa to:

— Cu ha apām wej to tūm mā pahhêj. Wa ha cumā hō to cuxwa, quê ha cukrē, ne Pahpām mā acajrēn to acūmpejti ne, Exaw cupyre mā — hajŷr.

Mā Jaco te inxi par pyrentu, ne Exaw kà mā amji jaxàr, ne cute carà cahâcre kà to amji mā hitô kà, mār quê cupê Exaw pyràac ne ihpa hôhti ne. Ne ma hūm wŷr hō to mō, por curi hikwa xà ata ri, ne cute cumā:

— Inxū, to jŷ ne apà, ne icajrēn — hajŷr. Mā hūm te ihcukij to:

— Me anō mā ca? — hajŷr. Mā cumā:

— Ipê acâmter kà pê Exaw — hane.

Mā nee ajmār hūm te cupê Exaw na amji jarēn xà ata na impar nare. Ne cute ihcukij to ipijakrut. Ne cute ihpa cupêne ihtyj apu amji mā to Exaw.

Ne cute hõ ita krêr jirô pê, cute Pahpãm mã Jaco cajrën pejti to ihcacrën to hajyr he:

— Pahpãm gõtpê gâhkre ita mã ta gõ, ne kam ihhy to hâhtôa ne. Ca ha gakràj cati mär quê me hâhtôa ne cama me amã hâpén catéjê na me ipa. Ne ca ha atyj apê me akjêjê jõ pahhi. Ne por jûmjê ame ato kêanre atajê, quê ha Pahpãm hanea ne jûmjê ame to kêanre ne. Ne por ame ato impejti atajê, quê ha hanea ne jûmjê ame to impejti ne — hajyr. Ne cute ihcakôc jicu, mã ma Jaco cator.

Mã hakàn pê Exaw hõa to hûm wyr cator, ne cute cumã:

— Inxû, to jy ne apà, ne icajrën — hajyr. Mã hûm te ihcukij to:

— Me anõ mã ca? — hajyr. Mã cumã:

— Ipê acâmter kà pê Exaw — hane.

Mã Ixac te amji mã ihhêj na amji jahkre pej pyrentu, ne to amji jigêc hyr, ne apu ihtertet. Ne jû wyr quê cute Jaco cajrën xà ita hacpý ne cupê capa. Mã Exaw te incwyr kam ihtêm, ne hûm mã incwyr kam amji na hâhwyr, mär quê Pahpãm mã ihcacrën.

Mã hûm te cumã:

— Mam iwyr atô te amji to hapu na kjê cator, ne cute imã ihhêj, wa ite cumã ato impejti xà ita cunea jõr ne to ihcacrën cakrô, wa ha ityj cujà acajcrën — hajyr. Ne cute ihcacrën xà cahàcre, kyre pê impej ata to ihcacrën.

28

*Pê Ixac Jaco cajrën
Kam To Ihtêm Xà 27.1-46*

Pê caku hàhtôa jirô pê ramã Ixac ihwej, ne ramã into tûm. Ne amcro nõ na Exaw mã harkwa to:

— Ramã ita caxuw iwej, ne wa ha ityj amcro nõ na ty. Ne ityc xwýjrea na, ca ha gõ cuhê me gõ kruw cwa, ne ma põ mã to mõ, ne imã ampo cura, ne hĩ to imã jû na wa ha cukrë, ite amji mã hàn xà ata na. Jirô pê mã wa ha ityj acajrën to acûmpejti ne. Nämri apê ri mam kâ — hane.

Mã Repecakwýj te ihcakôc xà ita na impar, ne Jaco mã hûjarën, ne ihkujahêc, quê carà cahàcre to ajkrut ne to mõ ne ihcura. Ne cute Jaco mã harkwa to:

— Cu ha apãm wej to tûm mã pahhêj. Wa ha cumã hõ to cuxwa, quê ha cukrë, ne Pahpãm mã acajrën to acûmpejti ne, Exaw cupyre mã — hajýr.

Mã Jaco te inxi par pyrentu, ne Exaw kà mã amji jaxàr, ne cute carà cahàcre kà to amji mã hitô kà, mär quê cupê Exaw pyràac ne ihpa hôhti ne. Ne ma hûm wýr hõ to mõ, por curi hikwa xà ata ri, ne cute cumã:

— Inxû, to jý ne apà, ne icajrën — hajýr. Mã hûm te ihcukij to:

— Me anõ mã ca? — hajýr. Mã cumã:

— Ipê acâmter kà pê Exaw — hane.

Mã nee ajmãr hûm te cupê Exaw na amji jarën xà ata na impar nare. Ne cute ihcukij to ipijakrut. Ne cute ihpa cupên ne ihtyj apu amji mã to Exaw. Ne cute hõ ita krêr jirô pê, cute Pahpãm mã Jaco cajrën pejti to ihcajren to hajýr he:

— Pahpãm götpê gähkre ita mã ta gõ, ne kam ihhy to hàhtôa ne. Ca ha gakràj cati mär quê

me hàhtôa ne cama me amã hâpêن catêjê na me ipa. Ne ca ha atyj apê me akjêjê jõ pahhi. Ne por jûmjê ame ato kêanre atajê, quê ha Pahpâm hanea ne jûmjê ame to kêanre ne. Ne por ame ato impejti atajê, quê ha hanea ne jûmjê ame to impejti ne — hajýr. Ne cute ihcakôc jicu, mã ma Jaco cator.

Mã hakân pê Exaw hõa to hûm wýr cator, ne cute cumã:

— Inxû, to jý ne apà, ne icajrën — hajýr. Mã hûm te ihcukij to:

— Me anõ mã ca? — hajýr. Mã cumã:

— Ipê acâmter kà pê Exaw — hane.

Mã Ixac te amji mã ihhêj na amji jahkre pej pyrentu, ne to amji jigëc hyr, ne apu ihtertet. Ne jû wýr quê cute Jaco cajrën xà ita hacpý ne cupê capa. Mã Exaw te incwýr kam ihtêm, ne hûm mã incwýr kam amji na hâhwýr, mär quê Pahpâm mã ihcajrën.

Mã hûm te cumã:

— Mam iwýr atõ te amji to hapu na kjê cator, ne cute imã ihhêj, wa ite cumã ato impejti xà ita cunea jõr ne to ihcajrën cakrô, wa ha ityj cujà acajrën — hajýr. Ne cute ihcajrën xà cahàcre, kyre pê impej ata to ihcajrën.

29

Pê Ixac Jaco cajrën

Kam To Ihtêm Xà 27.1-46

Pê caku hàhtôa jirô pê ramã Ixac ihwej, ne ramã into tûm. Ne amcro nõ na Exaw mã harkwa to:

KAM TO IHTÈM XÀ JÔ KÀHHÔC 9:9-17xliKAM TO IHTÈM XÀ JÔ KÀHHÔC 9:9-17

— Ramā ita caxuw iwej, ne wa ha ityj amcro nō na ty. Ne ityc xwŷjrea na, ca ha gō cuhê me gō kruw cwa, ne ma pō mā to mō, ne imā ampo cura, ne hī to imā jū na wa ha cukrē, ite amji mā hàn xà ata na. Jirô pē mā wa ha ityj acajrēn to acūmpejti ne. Nāmri apē ri mam kà — hane.

Mā Repecakwŷj te ihcakôc xà ita na impar, ne Jaco mā hūjarēn, ne ihkujahêc, quê carà cahàcre to ajkrut ne to mō ne ihcura. Ne cute Jaco mā harkwa to:

— Cu ha apām wej to tūm mā pahhêj. Wa ha cumā hō to cuxwa, quê ha cukrē, ne Pahpām mā acajrēn to acūmpejti ne, Exaw cupyre mā — hajyr.

Mā Jaco te inxi par pyrentu, ne Exaw kà mā amji jaxàr, ne cute carà cahàcre kà to amji mā hitô kà, mār quê cupê Exaw pyràac ne ihpa hôhti ne. Ne ma hūm wŷr hō to mō, por curi hikwa xà ata ri, ne cute cumā:

— Inxū, to jŷ ne apà, ne icajrēn — hajyr. Mā hūm te ihcukij to:

— Me anō mā ca? — hajyr. Mā cumā:

— Ipê acâmter kà pê Exaw — hane.

Mā nee ajmār hūm te cupê Exaw na amji jarēn xà ata na impar nare. Ne cute ihcukij to ipijakrut. Ne cute ihpa cupêne ihytjy apu amji mā to Exaw. Ne cute hō ita krēr jirô pê, cute Pahpām mā Jaco cajrēn pejti to ihcajreñ to hajyr he:

— Pahpām gōtpê gâhkre ita mā ta gō, ne kam ihhy to hàhtôa ne. Ca ha gakràj cati mār quê me hàhtôa ne cama me amā hâpêñ catêjê na me ipa. Ne ca ha atyj apê me akjéjê jō pahhi. Ne por jûmjê ame ato kêanre atajê, quê ha Pahpām

hanea ne jūmjē ame to kēanre ne. Ne por ame ato impejti atajē, quē ha hanea ne jūmjē ame to impejti ne — hajyr. Ne cute ihcakôc jicu, mā ma Jaco cator.

Mā hakàn pê Exaw hōa to hūm wyr cator, ne cute cumā:

— Inxū, to jy ne apà, ne icajrēn — hajyr. Mā hūm te ihcukij to:

— Me anō mā ca? — hajyr. Mā cumā:

— Ipê acāmter kà pê Exaw — hane.

Mā Ixac te amji mā ihhēj na amji jahkre pej pyrentu, ne to amji jigēc hyr, ne apu ihtertet. Ne jū wyr quē cute Jaco cajrēn xà ita hacp̄y ne cupē capa. Mā Exaw te incwyr kam ihtēm, ne hūm mā incwyr kam amji na h̄ahwyr, mār quē Pahpām mā ihcajreñ.

Mā hūm te cumā:

— Mam iwyr atō te amji to hapu na kjē cator, ne cute imā ihhēj, wa ite cumā ato impejti xà ita cunea jōr ne to ihcajreñ cakrō, wa ha ityj cujà acajreñ — hajyr. Ne cute ihcajreñ xà cahàcre, kyre pê impej ata to ihcajreñ.

32

*Pê Pahpām Jaco japr̄y to antuw, Ixaher wyr
Kam To Ihtēm Xà 32.22-32*

Pê Pahpām caku te cwatôxi kam Jaco to impejti, ne cumā ihparxare jåhtôa ne cugõ. Mā ma Jaco inquëtti jürkwa pê cator, ne ma hūm jürkwa wyr hacp̄y mā cute amji jaxàr. Ne mehprō me, mehkra cunea to mō, cumā me h̄apēn catêjē me, hō parxare cunea to mō. Ne ma, por pjē kam ihtō Exaw ihkrī ata wyr me mō.

Mã caxwa ri Pahpäm te jüm xümré na amji ton ne Jaco wyr cator, ne cute me ajpën cujtéan to côjkwa capréc. Mä hümre nõ ita te nee Jaco mä hücanär nare na amji cajpér, ne hapôr hi jagän, cute cuprōan kam, ne cupê to ipicapôn.

Mä hümre pê Pahpäm ata cumä:

— Cama imä hikra, wa uu ne tẽ, ramä apë to mõ he — hane.

Mä Jaco cumä:

— Wyr wa ha, ate imä ihcunea to impejti na amji ton nare kam, amä hikra — hane.

Mä hümre ita cumä:

— Imä amji japrä jarë — hane.

Mä cumä:

— Ipê Jaco — hane.

Mä cumä:

— Hamre, hipêr apê Jaco nare. Ampo na? He gaprä ita kôt harën xà pê "Ihhéj xi". Ne ita caxuw apê Ixaher. Ampo na? He gaprä ita kôt harën xà pê "Pahpäm me cute ajpën cujtén". Ampo na? Ca ate ipê côjkwa kam Apäm Cati me ajpën cujtén, cwyrjapê ca atyj, me hümre me, me Apäm Cati tohjé — hane.

Mä Jaco te ihcukij to:

— Jü mä ri gaprä te? — hajýr.

Mä hümre ita cumä:

— Ampo na mä ca apu ijaprä na icukij? — hane. Ne pea cute Jaco mä ihcakôc to impej, ne ma tẽ.

Mä Jaco te pjê ata mä haprä to Paniher, ita jarën xà te "Pahpäm kuc". Ne cute amji mä:

— Wa ite Pahpäm pupun ne cormä ifiar — hajýr. Ne pyt cator, mä ma me mõr xà ita na me mõ. Ne cumä ihkjé xà, mä to jöt to mõ.

33

*Jaco me Exaw hipēr me ajpēn pupu
Kam To Ihtēm Xà 33.1-20*

Jirô pê mā ri Jaco te Exaw pupun, mā hÿrmā cute me hÿmre to cwatxënta ne me to mō. Mā Jaco te hÿmpun ne ampeaj kam cumā hÿpa. Mā cute amji mā:

— Pê wa cupê ihcajrēn xà py, cwÿrjapê quê ha ihtÿj hahpan xà na icura — hajÿr. Na ri Jaco te ihtô cajpar xwÿjrea na mam cute cumā ampo jõr xà atajê kujahêc. Ne hapua na mehkra to me mō. Mā Jaco mam ihkrää ri mō, ne Exaw cuna mā hÿpôrpo ne ihpÿpÿm to xet.

Mā Exaw ma hÿrmā ipicahur, cute ihcajpar prâmte. Ne cute me ajpēn cajpar, ne me ajpēn cahôr, ne me ajpēn japête ame amrã. Mā Exaw rît ne cute pyjê atajê me, me ahkrare itajê pupun, ne Jaco cukij ne cumā:

— M  r j  mj   m   ak  t me m   itaj  ? — hajÿr.

M   Jaco cum  :

— Pahp  m te ri ip   cum   h  p  n cat   ita m   mehkra itaj   jõr — hane. M   me h  p  n cat  j   cah  j me, mehkra me, mehpr   cunea te Exaw cuna m   mehkēn kr   na me h  y.

M   Exaw te ihcukij ne cum  :

— Ne m  r ampo na m   ate amji cumam ampo j  ht  a to me hÿmre kujah  c, por wa ite mehcajpar ataj  ? — hajÿr.

M   Jaco cum  :

— Wa ite amji to acajpuaw pr  mte, ite am   ampo jõr x   ataj   kujah  c, m  r ca nee ikam acryc nare — hane.

M   Exaw cum  :

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17xlvKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

— He imā hàhtôa to hàhtô, pom amā ampo itajēa ri hanea ne imā — hane.

Mā Jaco cama apu ampo itajē to kam hapac to mō ne cumā:

— Quê ha amā ikīn na, ca ha atyj ite amā ampo jōr xà itajē na amji capa. Ampo na? Wa ite akuc pupun, mā ihhēj rūm akuc ita pē Pahpām kuc, na ri ijirōa pē acarōt tȳj. Ne gapacta ne ite amā ampo jōr xà itajē na amji capa. Ihkwȳa ri Pahpām te hàhtôa ne imā hōr, na wa ha amā itajē gō — hane. Ne pea cute ihhi kwīn.

Mā Exaw te ampo itajē na amji caxàr, ne cute Jaco mā harkwa to:

— Mēr hacme, wa ha ma me akōt mō — hajȳr.

Mā Jaco cumā:

— Amā, imā cormā ikra kryjre na, me hahkre pej. Ne hanea ne imā prytī cahājti kà cacō na, amā hahkre pej. Cu ha me to pahkyhkyj, quê ha nee me hūcanār nare, cwȳrjapē wa ha hapua na akōt me to mō — hane. Ne ma Jaco te Exaw pynār, ne ma Xucot jō krī kam me hàhhuc cri. Ne ma Krījikre wȳr me mō ne me cator.

Jirō pē mā ri krī ata na pire mā Jaco pē Ixaher te pjē nō kwȳ japrōr, ne kam hūrkwa xām ne kam ihkrī. Ne curia ri cute Pahpām mā me ampo to caxàr xà caxuw ajpēn jipy kēn jakōt, ne ihytj kam, cute Pahpām mā me ampo jōr xà caxuw ampo pry to me capa. Ne cute cumā haprȳ jōr to Ererore Ixaher, ita jūjarēn xà te “Pahpām Carōt tȳjti ata pē ri Ixaher catējē jō Pahpām”.

37

Joje pê Ixaher kra jar n x  Kam To Iht m X  37.1-35

P  Raquewkw j m  ihkra p m ata hapr  Joje, ne Ixaher p  Jaco m  p  ampeaj kam Raquewkw j kra p  Joje ata k n, mehkj j  kw  jir a p . Na ri cute cum  ihk  impejti, crorti, pajapj hti ton.

M  mehkj j  te ram  me h m te Joje k nti ita na me hahkre pej, ne h n na ame amji to pr m. Cw rjap  p  ma ame Joje cur , ne nee cum  amehcak c pej nare.

P  Joje amti

M  Joje pimtir, m  ipimtir ita kam pur kam cum  h  ar jhy pre ita xa, mehkj j  j  ar jhy pre cah  na. P  mam cute me ar jhy pre x  ata, p  ajco ihcahk a na me hakep, ne me ihpre ne me h uxw . M  mehkj j  j  ar jhy pre itaj  ihcuhh  impejti kam, h  tekj  cupate cuna m  ihcunea p p m, m  h  tekj  h m to xa. Ita na ri Joje te mehkj j  m  ipimtir ita jar n. M  mehkj j  te mencyac kam mehcukij to:

— X  ca ha ajk  ap  me ij  pahhi, ne me ito ahimpej, wa ha acuna m  acupate ame ip p m? — haj r. Ne pea hip r kam me cum  mencyc picam n.

M  hip r ipimtir.

M  pyt me putwr  me cax re mehcunea cuna m  h p rpo ne hikwa. Ne pea cute h m me, mehkj j  itaj  m  har n.

M  h m te ihcukij ne cum :

— Xà wa ha ajkī me ipē caxêre pyrâc, ne acuna mā acupate me ijōpôrpo ne ame ijikwa? — hajŷr. Mā mehkjêjê ame kam mencyrac to amencryc. Ne hūm ri cama apu ipimtir jarēn xà itajê to amji kampa.

Pê mehkjêjê mā Joje curan prām

Amcro nō na Joje kjêjê ma Krîjikre jō pō wŷr, hūm jō carà cahâcti hôhti to me mō, cute ame hamâr to ipa xà caxuw. Ne me ahna amcro te jū mân jirô pê Ixaher pê me hūm ita te Joje mā hâkjér ne cumâ:

— Me akjêjê kôt tē, ma Krîjikre jō pō kam ame carà cahâcti hôhti jamâr to me ipa. Ca ha tē ne me hõmpu, jū mā ri cute me, ne ajpêñ imâ me harêñ nō to tē — hajŷr.

Mā Joje cumâ:

— Ma — hane. Ne ma Krîjikre jō pō wŷr tē. Mā me hûmre nō te pō kam apu Joje môr na hõmpun ne cumâ:

— Jûm mā ca apu hapêñ to mō? — hajŷr.

Mā Joje cumâ:

— Wa me ikjêjê japêñ to mō. Xà ca atyj ajkī imâ me harê? Jō ri mõrmõ ame carà cahâcti hôhti jamâr to me ipa? — hane.

Mā hûmre ita cumâ:

— Wa ite me akjêjê itajê impar, mā ijapac kam me amji mā: “Hacme Kwapijakrut jō pō wŷr” hajŷr, wa ite mempar — hane.

Mā cute impar ne ma mehkôt mō, ne Kwapijakrut jō pō kam me kôt cator.

Mā cute ampŷa mā amji wŷr me hōmpun, ne ihcuran na me amji ton pyrentu, ne me ajpēn mā:

— Por ipimtir catê ata ri ajpēn tē, hacme ne mehcura, ne cō kre crà itajê nō kam me cumē, ne ampo jàprê te ikrer na, hūm mā me harē. Ne caxi ipimtir ita te jū na ton ita na mehkôpī. Jū wŷr quê ha me pahto ihhimpej — hajŷr.

Mā Rupēn pê mehkjêjê nōa, ma apu Joje curan ita na to ihcaca ne cute harkwa to:

— Cu ha cō kre kam cō nare nō kam mehtīar mē, ne nee mehcuran nare — hajŷr.

Ne ampo na mā cute me cumā harkwa to hajŷr? Nee mā ampo na nare. Harkwa kôt cō kre nō kam, cute me mēn, mā ahna ahtūm mā hacpŷa ne cute ihtēm, ne aracri amji mā caxâr prām to, pê mehkjêjê mā harkwa to hane.

Pê mehkjêjê Joje to ihpore na ahpa

Mā Joje cator, mā mehkjêjê itajê te mehpro ne me cupê ihkà impejti ita caxâr, ne cō kre rytí, kam cō nare ata kam me mēn. Ne ame kwŷr kur prāmte, me hŷr, ne pea cute me ampo to hâhpan catêjê kwŷ pupun, mā cawrô cahâc kô jarôti pê camer kam me pra. Atajê pê ihtŷj ampo to me hâhpan to me mō. Ejit jō pjê wŷr.

Mā mehkjêjê nōa japrŷ te Juta ita te mehkjêjê kwŷ mā:

— Cu ha me pahkjê ita cura, ne nee me ampo pyr nare. Cu ha cama ihpore na me to ahpa, ne nee mehcuran nare, ampo na cupê me pahkjê na ri — hajŷr. Hō, pê me ajpēn par to hane. Pê nee mehkjêjê nō pê Rupēn ita me cahê na apu mōr nare.

Mā ampo to me hàhpan catêjê atajê me ahnaa me amji to mō, mā mehkjêjê itajê te cô kre ita pīn me Joje caxàr, ne kyre pē me to hūpēr, ihpore hy pràti te winti peaj na cute me to hàhpan. Mā ma amji kôt Ejit jō pjê wyr Joje to me mō.

Mā Rupēn te amji jaxàr ne nee Joje pupun nare, na ri ihpeacre, ne cumā amji kīn nare. Mā mehkjêjê te me carà cahàcti nō curan, ne caprô to cute ame Joje kà jatom, ne ma hūm wyr me to pra ne me to cator. Ne me cumā ihkà pēr ne me cumā:

— Xà ajkī akra kàa mā ita? Wa ite pō kam me cumā icator — hane.

Mā pea, hūm te ihkà pupun pyrentu ne pea apu amrāahti ne amji mā:

— Ampo jàprêa te mōrmō ikrēr — hajyr. Ne amcro jàhtôa kam cormā ihkra tyc ata japē xà to ikrī ne amrā. Pê tee mehkwȳ, cute ihkra ita to hapactu prāmte ame to hahkre. Ne jū wyr quē me cupê hūjapē ita cahpêrta.

39

Pê cahāj Joje kēn mā cumē

Kam To Ihtēm Xà 39.1-23

Mā ampo to me hàhpan catêjê itajê Ejit jō pjê kam Joje to me cator. Ne cute krāhtare jō pahhi japrȳ te Potipar ita mā ihpore na me to hàhpan.

Pê Pahpām ajco Joje cahê na apu ipa rohnȳtti mā. Ne Potipar jūrkwa kam cute hâpēn xà ton xà atajê cunea na ihtehecajpa, ne Joje kōat pê Pahpām ajco Potipar jūrkwa to impej. Na pê Potipar Joje to ikre kam me hâpēn catêjê jō pahhi. Ne pê Pahpām, Joje cwyrjapē, ihcunea

na ikre ata to impej. Ne Potipar ata pê ihtŷj Joje to amji mā ihhimpej, ne hūhkra mā hâpēn xà cunea jaxà.

Pê Potipar me hīxi ita ma Joje pupu, ne cumā ihkīn, pê ajco te cama hōmpuu ne cumā:

— Icahê na nō — hane. Pê Joje ajco cumā:

— Wŷr wa ana amji capa. Ampo na? Apjēn te ihtŷj amji mā ito hajŷr, ne apê ihprō. Wa nee ikēn xà ita mā ixàr nare, Pahpām cuna mā — hane. Ne pê ajco amcro cunea kam Joje wŷ.

Mā amcro nō na ikre kam me hamreare, mā ahte Joje me Potipar me hīxi apu mō. Mā cute Joje kà na ipyr ne ihkjēn to mō, cahê na nōr prāmte. Mā ma Joje te cupê amji caxàr ne tē, mā hūhkra kam ihkà jāhhuc.

Mā apu kam incryc ne apu caràr, ne cute pō pê me hâpēn catêjê ame ipa atajê mā hâkjêr ne me cumā:

— Por Ixaher catêjê nō ata apu icahê na nōr prām, ne cute ipro, wa icaràr mā cute ijicu ne jū kam tē — hajŷr.

Mā impjēn te amji jaxàr, mā cute cumā Joje kà pēr ne hanea ne cumā ihhēj xi. Mā pea Potipar te hīxi hēj xi xà ita kam hapac, ne Joje pro, ne Ejit jō pjē jō pahhi te me hacjēn atajê cahê na, me hacjēn xà kam haxàr. Mā putwry jāhtôa kam curi ihcuuhhê.

40

*Pê Joje me hacjēn xà kam me ipimtir kôt harē
Kam To Ihtēm Xà 40.1-23*

Ejit jō pjē kam pahhi japrŷ pê Paro ata apu hō pīxō cacô capi catêjê jō pahhi kam incryc, ne

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17iiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

hanea ne apu hō pāw ton catējē jō pahhi kam incryc. Ne cute ajwar me haxàr, me hacjēn xà kam, por curi Joje me hacjēn xà kam xa ata ri. Mā ajwar me ipimtir xà ita to me ipimtir, ne tee apu ihkôt me hakop to hahkre. Mā Joje te mehpaeacre na me hōmpun, ne me cumā:

— Ampo na mā ca ita kam ame apec? — hajŷr.

Mā me cumā:

— Wa me ipimtir, ne jūm quē ajte me imā me ipimtir itajē kôt hakop ne harē? — hane.

Mā Joje me cumā:

— Pahpām mā ri me apimtir xà itajē jahkre pej, ne ihtŷj imā harē, na ca ha me imā apimtir xà itajē jarē — hane.

Mā pīxô cacô jō pahhi te cumā amji jarēn ne cumā:

— Wa ipimtir, mā pīxô kre xà kam pīxô krô crê ne ihcuhhê. Ne pea kam irā ne kam hō. Ne ramā imā Paro kōm xà xa, wa ite pīxô pyr, ne kam hatēn, ne Paro mā hōr, mā cute to ihkōm — hajŷr.

Mā Joje cumā:

— Apimtir kam pīxô krô incrê ita pê amcro incrê. Quê ha ana amcro incrê, quê ha acator na Paro me cumē, quê ha me acator. Ca ha hacpŷa mā mam gâpēn xà ata to apê. Ma ito amji japackre, ne Paro mā ijarē. Ampo na? Wa rŷ mā nee me hacjēn xà ita kam ixām nare. Ne nee ite ampo kēn ton nare, ixàr xà ita caxuw, me hacjēn xà mā — hane.

Mā pāw ton catējē jō pahhi te hajŷar, ne Joje mā ipimtir ita jarēn partu, ne cumā:

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17liiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

— Ijōt kam, ikrā kam pāw na kàhàre incrê ne ihcuhhê, wa ma Paro mā to mō, mā cuwênenre pra, ne cute ikrā kam ihcunea pin partu — hajyr.

Mā Joje cumā:

— Pom kàhàre incrê ita pê amcro incrê. Quê ha ana amcro incrê ita kam, quê ha Paro akrā jakep na me cumē, quê ha me akrā jakep, quê ha cuwênenre gī krē — hane.

Ne amcro incrê ata kam pê Paro pȳm xà jō amji kīn jō amcro. Mā cute me cumā me hâpēn catêjê pijakrut itajê cator na me mēn, mā cute me cator, me hacjēn xà pīn. Mā cute pīxô cacô jō pahhi mā hacpÿa mā hâpēn xà jōr, ne cute pāw jō pahhi krā jakep na me mēn, mā cute me ihkrā jakep ne mehcuran. Mā Joje te me hacjēn xà kam hūjarēn xà ata na, cute me hōmpun. Mā Joje te amji jarēn na, pīxô cacô jō pahhi mēn, mā ajte nee cute Paro mā harēn nare, ne cama to hapac kêt.

41

*Pê Joje pjê jō pahhi pê Paro mā ipimtir kôt harẽ
Kam To Ihtēm Xà 41.1-16, 25-36*

Ne pea cute amji to caku to me ipijakrut, mā Paro pimtir. Ne ipimtir ita kam ma Nir jō cô cahê na xa. Mā pryti cahājti jicotti itajê te xet, ne cô pīn hâpir, ne apu ahtu kur to ipa. Mā hanea ne ihkôt cahājti kwȳ kôkôtre, ihhire atajê te xet, ne cô pīn hâpir. Ne pea cute impejti, jicotti itajê cunea pin par. Mā Paro pimprar.

Ne hacpÿa mā hôt ne hipêr ipimtir xà ita te hajyr. Ipimtir ita kam ri cute pōhy cahkô pyxit kam ihte te xet pejti, xwa pejti pupun. Ne hanea

KAM TO IHTÈM XÀ JÔ KÀHHÔC 9:9-17liiiKAM TO IHTÈM XÀ JÔ KÀHHÔC 9:9-17

ne ihte te xet kēanre, xwa nare, ihkrôkrôcre itajê japôj na hõmpun. Mã ihkéanre itajê te impejti te xet itajê cunea pin par. Mã Paro hacpÿ ma mã ipimprar, ne ihkrã pictor tu ne nee hôt nare, ne ipimtir ita to pit mã amji kampa, ne irïat na ahna apẽ.

Mã cute Ejit jõ pjê jõ xûmre krã kreti te me amji jahkre pejti atajê cunea na hâhwyr, mã cute me cuprõn. Mã cute me cumã ipimtir itajê jarën, mã nee jûm te cumã ipimtir itajê kôt harën nare.

Mã cormã pîxô cacô jõ pahhi te Joje to amji japackre, me hacjên xà kam, ne cute Paro mã, pê Joje ihytj me ipimtir kôt harën xà ata na harë. Mã Paro te me hacjên xà pñ Joje na hâhwyr. Mã cute to hama hô mën, ne ihkà to hâhpan, ne ma Paro wyr cator, ne cuna mã xa. Mã Paro Joje mã:

— Wa ipimtir itajê to ipimtir, mã nee jûm te imã ipimtir itajê nõ kôt harën nare. Mã cute, ate atyj me cumã me ipimtir kôt harën na, imã me garën. Na wa ite ana ijâhwyr — hane.

Mã Joje cumã:

— Wyr wa amjia kôt amã harë, quêt ijõ Pah-hiti, côjkwa kam ihkrí ata, quê ha imã apimtir ita kôt harë, wa ha cormã amã harë — hane. Mã Paro te Joje mã hôt kam ipimtir itajê jarën partu.

Mã Joje cumã:

— Pom gôt pijakrut ita, quê ha hûjarën to hane. Pom prytî cahâjti pejti itajê me pôhyhti pejti itajê pê caku kam ampeaj kam me cumã me hô ata pyràc. Ne pom prytî cahâjti te xet kôkôtre itajê, me pôhyhti te xet kêanre itajê pê ri prãm jõ caku te xet ata pyràac.

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17livKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

— Quê ha caku te xet itajê kam ihtyj ame hō kur to ipa. Ne hapu na caku te xet ita kam, quê ha prām ihkēanre ne. Quê ha caku kam me cumā prām kēanre xà ata kam, quê ha nee ame mam caku pejti atajê to me amji japackre nare. Cwyrjapê ca ha Paro, atyj jūm te amji jahkre pejti ata japê, quê ampo hy catia ne to cuprō, ne haxwyr xà kam haxwŷ, por caku jahkre kēatre kam prām te hajŷr xà attajê caxuw — hane.

*Pê Joje pê pahhi, Ejit jō pjê kam
Kam To Ihtêm Xà 41.37-57*

Joje te Paro japackre xà ata na cumā impejti ne cumā ihkñ, mā cute to amji kam hapac, ne amji mā:

— Ihhêj ne côjkwa kam Pahpām te Joje mā, cute amji jahkre pejti jōr. Cwyrjapê wa ha me cupê ijarkwa kôt pahhi catêjê jō pahhi na hām — hajŷr. Ne cute cupê me hō pahhi xà caxuw cumā hūhhi na hē xà caxar ne cumā hōr, ne hanea ne cute cumā pahhi kâ impejti jōr, mehcunea te cupê Paro mā hâpēn catêjê cunea jō pahhi na, me hahkre pej prāmte. Pê Joje pahhi nō kra cahāj me, me hikwa tuw. Ne pê cumā ihkra xūmre ajkrut ne ihpym, ne me cumā hapry to Manaxê me Eprī.

Ne ramā Joje na caku te trñta. Mā cute Ejit jō pjê cunea kam, krī cunea kôt, ampo hy to cuprōn na me mēn. Mā ihtyj ihkôt me amji jacjê. Mā caku te xet ita kam ampeaj kam me cumā hō cati ne hâhtô ita kam, nee me to ipipēn nare, ne ahnaa me haxwyr. Ne Joje te ampo hy to ikre kwŷ jâhtôa to hipu par.

42

*Pê Canān jō pjē kam prām
Kam To Ihtēm Xà 42.1-38*

Ne pê hanea ne Canān jō pjē kam prām ata cato. Mā Jaco pê Ixaher te caku kam prāmti ata kam, Ejit jō pjē kam ampo hy me, me hō jarēn par. Mā ma Joje kjējē atajē me ampo hy jaaprôr to me pra, Ejit jō pjē wyr. Mā hapu na ihkjē Pēnjamī ita ikre kam hūm me hāhhuc. Mā Ejit jō pjē kam mehkjējē kwȳ cator, ne Joje mā amehcakōc.

Mā Joje te mehkjējē pupun ne me hahkre pej pyrentu, mā nee cute me Joje pê mehkjē na, me hahkre pej nare. Ne xwȳjē mā pê nee me cumā amji jarēn nare, na pê cuna mā mehpȳpȳm, cute amji to mehkryjre to prām to. Mā Joje te mam ipimtir nō ata to amji japackre. Ne cute mehcukij to:

— Jū pīn mā ca me mō? — hajȳr.

Mā me cumā:

— Canān jō pjē pīn wa me ampo hy kwȳ jaaprôr to me mō. Me ikjējē me, me ipē hūmre pyxit peaj ata kra pit, wa me. Ne ite me tōxi, ne hapu na intuwre ita ri curia ikre kam me ipām me hāhhuc, ne me inō pē rȳ pēa mā hamre — hane.

Mā Joje te me cajpēar prāmte ihhēj ne incryac kam me cumā:

— Me apē me hōmpun catējē, ca pjē kwȳ to me gāhkjī prāmte ame hajȳr to me apa — hajȳr. Ne cute me hacjēn xà kam me hacjēn, mā me ahna amcro incrē. Mā Joje te me cumā harkwa to:

— Wa ite me gahkre pej prāmte, wa ha me acapi, mōrmō ajkī me ahēj xi nare, nare, mōrmō me ahēj xi. Ca ha me gūrkwa wyr me ampo hy

to me mō, ne hacpŷ ne ajpēn ate me amji jaxàr xà ata kam, ca ha ajpēn me atō intuwre ita japrō. Ne ca ha me anō pyxit ne ahtwŷ, ne me hacjēn xà kam xa, quē ha ahnaa me akwŷ me atō intuwre ita to me cato — hajŷr. Mā mehnō ita japrŷ te Ximāw ita curia me hacjēn xà kam hàhhuc.

Mā Joje mā hâpēn catêjê te ampo hy to me cumā hâhcuprōn partu, ne por ihpore to ampo hy pan me hâmjôr ata, cute hacpŷa mā Joje jarkwa kôt ampo hy cjēn xà kam me hir. Mā nee mehkjêjê te me hahkre pej nare. Ne ma me to mō. Mā me ahna caxwa, mā cute ampo hy kam mehpore mā cator, ne ampeaj kam me cumā amji na pa, mā cute amji mā me harkwa to:

— Jū na xà na mā Pahpām te me pahto hajŷr? — hajŷr. Ne me hûrkwa mā me cator, ne cute me hûm pê Ixaher mā mehcunea jarēn par.

Mā cute harkwa to:

— Ramā nee Joje ipa nare, ne Ximāw nee ita ri apu mōr nare, ca ramā hacpŷ māa mā Pēnjamī to me amōr prām cakrō, ca ha nee me to amōr nare — hajŷr.

43

Pê hipêr Ejit jō pjê wyr me mō

Kam To Ihtēm Xà 43.1-34

Mā jū mā me ahna putwrŷ te mā me cupê, por cute me hō japrōr ata jamre. Mā Ixaher te mehkra mā:

— Hacpŷ mā me amji jaxà, Ejit jō pjê wyr, ne hipêr me ampo hy kwŷ jûhkà — hajŷr.

Mā Juta te hûm mā:

— Ejit jō pjē jō pahhi ma ame ijkê intuwre ita to me imõr nare ita na, me ito ihcaca. Jū wyr wa me Pënjamî japrôr nare ne me mõ — hajyr.

Mã Ixaher te amji kam hapac, ne amji mã harkwa to:

— Jū wyr cu ita pê me amji pytâ, mër pahhi ita mã ate me ampo jõr xà impejti to me mõ, ne hanea ne me Pënjamî to mõ. Quê ha Pahpäm pahhi ita cuna mã, cumã cute amji kam hapac xà nõ xi, quê ha ihytj Ximaw me Pënjamî to tojnõ, quê ha me amji jaxà — hajyr. Mã ma hipêr Ejit jõ pjê wyr me mõ.

Pê Joje hipêr mehkjêjê pupu

Ne ma Joje pê ihtõ wyr me cator. Mã Joje te mehkôt Pënjamî pupun, ne cute cumã hûrkwa jamär catê mã:

— Quê ha me hûmre itajê ita kam ijûrkwa kam me apà, na ca ha me hâpân xà caxuw me haprô — hajyr. Mã ma cumã hâpên catê ita te me haprôr ne me to mõ, Joje jûrkwa wyr. Mã ampeaj kam me cumã amji na pa. Ampo na? He ihytj ampo hy cjén xà kam ihpore ata na ame amji na amjî na ri. Ne cute me Joje mã hâpên catê mã, por ampo te hajyr xà ata na, me amji jarën.

Mã me cumã:

— Ame pa nare, me Pahpäm pê me amã ihpore ata gõ, ne ampo hy jõ pore, pê wa ramã cupy — hane. Ne cute Ximaw cator, me hacjén xà pñ, ne ma Joje jûrkwa kâhti ata wyr me to mõ. Mã Joje te me ahna amji caxar, mã cuna mã mehpypym

par, jirô pê mā ri cute ame cumā ampo jōr xà atajē jōr.

Mā cute mehcukij to:

— Xà cormā me apām ita tīar? — hajŷr.

Mā me cumā:

— Ÿhŷ, cormā ihtīar ne impeaj, ne cama ramā ihwejtu — hane.

Mā apu Pēnjamī pupu, ne cute me cumā harkwa to:

— Xà atō ita pê mā me acahhur? — hajŷr.

Mā me cumā:

— Ÿhŷ — hane. Mā Joje te hapu na mehcahhur pê ihtō ita mā harkwa to:

— Ikra, quê ha Pahpām ato impej — hajŷr. Ne ramā me kam incwyr xàa kam, ne ma pō mā cato.

Ne cute mehkjējē mā ajkōt pit mā ihkrī xà jahkre par. Cute mam ita jŷr, ne hapu na ita jŷr, ne ihcote na ita jŷr, ne hapua na mehcahhur na, Pēnjamī jŷr. Mā mehkjējē mā hūpaa to hūpa. Ampo na? Jū mā mā cute ne ajkōt me pypȳm xà ata na me hahkre pej, ne me krī par? Ne me hirōa pê cute Pēnjamī mā hō jōr. Mā mehcunea jàpàn.

44

Pê Joje hipêr mehkjējê capi Kam To Ihtêm Xà 44.1-34

Mā iràrà na ma ramā me mōr xàa kam, mā Joje te cumā hâpēn catê mān, ne cumā me hàmcjēn xà kam ampo hy to hipu partu, ne kam ihpore nōr par. Ne Pēnjamī jàmcjēn xà kam, cute aracri cumā Joje kōm xà impejti ata xàr. Mā ma awcahti

xà wŷr me to mō. Mā me ahna ahtūmre mā Joje te mehkôt cumā hâpêñ catê kujahêc, quê mehcukij, ampo na mā ajte cute me cupê ihkōm xà to hâhkij.

Mā ma cumā hâpêñ catê ata mehkôt tē, ne cute me cahuc, ne mehcukij, ne me cumā:

— Ampo na mā ate me ijō pahhi pê ihkōm xà to gâhkij? — hajŷr.

Mā mehkjêjé me cumā:

— Hamreare, wa nee me inō te to ijâhkij nare. Ca hapêñ prām ne gapacta ne hapê. Ca ha ate me inō jō kâhâ kam pahhi kōm xà ita mā acator na, quê ha ty, ne me icahhur, wa ha cama amji to me cumā ijâpêñ catêjê na — hane. Mā cute hō pahhi kōm xà japêñ kam ihtēm, ne cute Pēnjamī jō kâhâ kam cumā cator. Mā mehcunea amehpec, ne ma hacpŷ mā cute krī wŷr me amji jaxâr.

Mā cormā ikrea kam Joje jŷ, mā cute me amji jaxâr ne hýrmā me cator, ne Joje cuna mā pjê kam mehpýpým. Mā cute harkwa to me cumā:

— He, xà ite ampo itajê cunea na me gahkre pej na, me apê ijahkre kâatre? — hajŷr.

Mā Juta cumā:

— Me ijarkwa jū to, wa ha amā me icakôc? Pahpâm te ri, por pê wa me ikên to ata jahpan xà na, ame ito kên. Na wa ha cama amji to amā me ijâpêñ catêjê na — hane.

Mā Joje te me cajpêar prâmte me cumā:

— Quê! Por hō kâhâ kam ikōm xà nō ata, quê ha pyxit peaj ne cupê imā hâpêñ catê, ne me acahhur gapacta ne me acuto, me apâm wŷr — hajŷr.

Mā Juta cumā:

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17lxKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

— Me ijõ inxū ita ramā ihwejtu, ne ramā cumā ihkra kínti ata cupê ipictor, ne wa ihkra ita to me cumā imōr nare, quē ha hūjapê to amji cura. Ne ito ca ha haxà jahê, wa ha pa amji to amā ijàpê catê na — hane.

45

*Pê Joje mehkjêjê mā amji jarẽ
Kam To Ihtêm Xà 45.1-28*

Mā Joje te hūcanār nare na amji cajpēr, ne mehkjéjê intête, cute me cuprōn atajé cunea cator, mā mehkjéjê pit jàhhuc. Mā apu amrā ne cute mehkjéjê mā:

— He ipê Joje — hajŷr. Mā Joje cupate mehkjéjê aracri amehcuuhhê. Mā hipêr me cumā:

— Ipê Joje, ipê, por pê ca me atō to ihpore na me ahpa ata wa. Pê Pahpām mam me acumam ikujate, mār wa me ato me atyc xà jahpa. Na ca ha me pra, ne me pajõ inxū mā me ijarẽ — hane. Ne cute Pěnjamī pŷn, ne ihkôt mehkjéjê japŷn par.

Mā Paro te Ixaher pê Joje pām na harẽn par, ne cute haprōr na mēn, quē amji wŷr haprō quē cahê na ihkrī. Mā Joje te me cumā amji jarẽ jirô pê mā ri, hūm mā cute ampo kīn xà jōr xà atajê kujahêc.

Pê Ixaher mehkra mea mā Ejit jō pjê wŷr me antuw

Mā mehkjéjê te me amji jacjén, Canān jō pjê wŷr, ne cute me hūm pê Ixaher ata mā Joje tītar na me harẽn. Ne hanea ne cupê Ejit jō pjê jō pahhi na me cumā harẽn. Mā nee hūm te me hūjarẽn xà ita to amji mā hajŷr nare, ne nee

ajmār hūpar nare, ne ihkrā pictor tu. Ne cute Joje te ampo kīn xà te cawrō jō kujti to hipu tu na hōmpun, ne hacp̄yā mā amji krā kam hapac. Ne cute amji mā harkwa to:

— Xāmte cormā ikra pē Joje tīar na ipa, na wa ha ityc xwȳjrea na ityj hōmpu — hajȳr.

46

Pē Pahpām Ixaher to hàhtōa na cumā hūjahkre

Kam To Ihtēm Xà 46.1-7, 28-33; 47.1-11

Ne ma Ixaher ita hàhcukrēj me, hō prytī me, mehkra cunea to mō, ne ma pry cahti ri Pêxerpa jō krī xa ata wȳr me mō, curi me hōt prāmte, ne me cator. Mā caxwa mā cute ampo pry ita curan, ne cute to Pahpām kam hapac xà caxuw to caxār.

Mā caxwa ri Pahpām te Íxaher mā ihcakōc, ne cumā:

— Ipē gō Pahhitī, ne ipē apām Pām, na ca ha nee apu Ejit jō pjē wȳr amōr xà ita cupa nare. Ampo na? Wa ha ato gàhtōa to gàhtō, ne jū caxuw hacp̄yā ne Canān jō pjē wȳr ajpēn me atāmxwȳ tamxwȳjē to amji jaxā — hajȳr.

Mā me ahna apē mā ma me mō, Ejit jō pjē wȳr. Ne ramā me hàhtēp, mā Ixaher te amji cumam Juta kujahēc, quē Joje mā ramā hȳrmā hàhtēp to mōr na harē. Mā tē ne Joje wȳr cator, ne cute cumā hūm jarēn. Mā Joje jūpar, ne cute hō cawrō na kujti to hàhcuprōn, ne ma cute hūm cajpar prāmte tē. Ne cute cajpar, ne me ajpēn pȳn, ne ame ajpēn kam me amrāhti, ne cute me ajpēn kam mencwȳr ita krȳnre nare.

Mā Ixaher pē hūm ata te cumā harkwa to:

— Hamre, wa ha ityj ato ijapac xà nare kam ty. Ampo na? Wa ite atiar na akuc pupun, ne hanea ne apeaj na apupun, na wa ityj ita caxuw ityc to prām — hajyr.

Mā Joje te mehkjéjê mā:

— Hā, wa ha ma tē, ne Paro mā ramā me acator na me garē, ne hanea ne me apê carà cahacti jamār catêjê na cumā me garē. Quê ha ihytj pō ita kam me gähhuc na me gamā, ca ha kam me ahtwȳ — hajyr.

Ne ma tē ne cator, ne cute Paro mā me harēn, ne cute mehkjéjê to xīc ne cumā me hahkre. Jirō pē mā ri Joje te hūm japrōr ne ma Paro wyr to mō, mā cute Pahpām mā Paro cajrēn to impejti. Mā Paro te Ejit jō pjē kam me hähhuc na me cumā harkwa, mā me hähhuc. Hamre.

47

Pê Ejit jō pjē kam prām cati cato

Kam To Ihtēm Xà 47.13-20

Ne caku te xet ita kam hähhuc, mā hamre, pjē cunea kam ampo cunea tyc par, ne ampeaj kam prām cati.

Na ri ma Joje wyr mehcunea me pra, cute me ampo hy japrōr prāmte. Mā hanea ne ampŷa mā amehkrī atajê te hajyar, ne me hapōj. Ne me cupê ihpore jamre par, mā cute me hō parxa to, ihpore na me hähpan kam mehtēm, mār quê ame to me hō pē ampo hy japrō. Ne me cupê pryti jamre par, mā ma cute me hō pjē to, ihpore na me hähpan kam ihtēm, ampo hy caxuw.

Pê Joje Paro mā ajco ampo itajê cunea japrōr to ipa. Mā hamre, Paro Ejit jō pjē cunea to hō tekjē

KAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17lxiiiKAM TO IHTĒM XÀ JŌ KÀHHÔC 9:9-17

ne to hõ pjê. Ne Joje pê ri me hõ pahhi catêjê jõ
pahhi.

**PAHPĀM JARKWA CUPAHTI JŌ KÀHHÔC
Canela: PAHPĀM JARKWA CUPAHTI JŌ KÀHHÔC
(Portions)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Canela)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

09d4e460-c38b-52b7-81c1-8300bfeb466a